

De Korhaan

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

jaargang 56, nummer 2
zomer 2022

De Korhaan

verenigingsuitgave van de
'Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken'

Jaargang 56
nummer 2, zomer 2022
Verschijnt 4 x per jaar
ISSN: 0929-876

Redactieadres

redactie@vwggooi.nl
R.G. (Rob) Moolenbeek, eindredacteur
Mr. J.C. Buhrmannlaan 42
1244 PH Ankeveen

Redactie

Renée Beekman
Doortje van Dijk
Dick Jonkers
Jelle Hogenbirk
Paul Keuning
Rob Moolenbeek
Jeannette Tas

Ledenadministratie

ledenadministratie@vwggooi.nl
Pieterneel Vlasblom
Gaast 31
1274 AP Huizen
035-5261224

Advertenties

In overleg met de redactie

Drukkerij

Ten Herkel Loosdrecht

Inleveren kopij

Uiterlijk: voor de 28ste van de maanden
maart, juli, oktober, december

Copyright

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren. De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen en bijbehorend copyright van beeldmateriaal.

Omslagfoto's:

De foto op de vooromslag 'Geoorde futen' in de Groene Jonker is gemaakt door Henrik Yuan Comvalius op 2 april 2022.

De foto 'Blauwborst' op de achteromslag is op 20 april 2022 gemaakt door Johan Bosman.

inhoud

8 Bergafwaarts met de Ringmus

---

14 Zwaluwen: hoopgevende metgezellen

---

26 Merels meer en minder fortuinlijk

---

21 Vogeltreffers Jos Ketelaar

en verder . . . .

3 Van de redactie

4 Van de voorzitter

Klussenbank online!

5 Weidevogelheld 2022 Gert Bieshaar

5 Annet Scheeres, liefhebster van Eendjes

6 Trek in Kraanvogels?

11 Een maartse ochtend in De Stulp

12 Een vis in de hoofdrol

18 Afwijkend gekleurde Middelste Bonte Specht

20 Mussenkruising

25 Vogelpodcasts

30 Ooievaarsdrama in de Theetuin in Eemnes

32 Boekbespreking: Adolphe Burdet

Boekbespreking: Kraanvogels in Nederland

33 Boekbespreking: De Virtuoze Vogelzanggids

34 Wat was interessant in de vogelbladen?

36 Middelste Bonte Specht in het Gooi

38 De Goudplevier in de westelijke Eempolders

41 Programma

42 VWG informatie

43 Adressenlijst

een greep uit de VWG- activiteiten

Houd de komende tijd vooral de website en de nieuwsbrief in de gaten. Alle excursies, lezingen en andere bijeenkomsten worden daar bekendgemaakt. Verder kunt u natuurlijk meedoen aan de activiteiten van de diverse werkgroepen.

Van de redactie REDACTIE

Voor u ligt de tweede Korhaan van 2022. Met veel interessante artikelen en verslagen. Een mooi verhaal over de Ringmus waarin het bijna verdwijnen van deze leuke mus uit ons werkgebied wordt besproken. In het onlangs verschenen nestkastrapport 302 is er nog wel een kolom vrijgehouden voor deze soort maar helaas komt hij nergens meer in onze nestkastgebieden tot broeden. En dit ringmusverhaal leverde nog wel een nieuwe kruising op in ons gebied! De 'Vogel van het Jaar' de Merel komt weer aan bod. Door het consequent noteren van al zijn merelwaarnemingen heeft Carel de Vink hier een interessant vervolgverhaal over weten te maken. Mooi om te zien dat het noteren van 'gewone' waarnemingen ook tot een verhaal kan leiden.

De Kraanvogel komt in twee verhalen aan de beurt. In een mooi excursieverslag naar Duitsland wordt alle informatie gegeven over hoe u zelf volgend jaar honderden Kraanvogels op een paar uur rijden kunt zien. Voor die tijd kunt u het boek over Kraanvogels lezen dat Dick Jonkers bespreekt. Uit het Eempolderverhaal blijkt dat we daar in herfst en winter gelukkig nog elk jaar groepen Goudplevieren kunnen zien. Helaas is het de natuurbeschermingsinstanties in Nederland nog niet gelukt om deze voormalige broedvogel weer tot broeden te krijgen. Over het voorkomen van Patrijzen in en rond de Eempolder ontving ik jammer genoeg geen aanvullende waarnemingen. Graag blijven uitkijken naar deze soort. Misschien moeten we ook eens gaan kijken hoe het met de verwante soort, de Fazant gaat. Deze exoot werd jaarlijks bij 1000-den uitgezet om daarna bejaagd te worden. Dat is gelukkig verboden. Voor zover ik weet komt hij nu nog alleen in De Horstermeerpolder voor. Of heeft u andere waarnemingen? Het weidevogelseizoen is bijna voorbij als u dit leest. Diverse leden hebben zich weer ingezet om zoveel mogelijk broedsels succesvol te laten verlopen. Ons lid Gert Bieshaar werd voor zijn weidevogelactiviteiten in het zonnetje gezet!

Wat leuk en informatief zou kunnen zijn voor De Korhaan is een opsomming van bijzondere waarnemingen uit ons werkgebied. Dat houdt in het geregeld napluizen van 'Waarneming.nl' op het internet. Wie zou dat willen doen? Zelf heb ik medio mei nog een nieuwe soort kunnen toevoegen aan mijn 60-jarige lijst. Niet in ons werkgebied maar in Normandië zag en hoorde ik de Orpheusspotvogel. Een soort die ik zo'n 20 jaar geleden helaas miste in mijn woonplaats Ankeveen. En eind mei zag ik in de Lage Vuursche mijn eerste levende Dassen uit een burcht komen. Kortom, er is nog veel te zien en veel te genieten.

En vergeet niet een leuk verhaal voor de volgende Korhaan in te sturen!

R.G. (Rob) Moolenbeek

 Waarneming.nl

VOORZITTER

Van de voorzitter

Het is alweer 17 mei als ik dit schrijf en het voorjaar is al flink op gang. De Gierzwaluwen zijn met enige vertraging terug in ons land. Het raaigras is alweer massaal gemaaid. Gelukkig zijn er in de Eempolders nog de nodige percelen waar boeren met subsidie kruidenrijk grasland met uitgesteld maaien proberen te realiseren en worden met zonnepompen een aantal percelen ook plasdras gehouden. Of het genoeg is? Het is beter dan niets, maar we zijn er nog niet. Het is ook alweer een tijd geleden, dat we onze ALV hadden (eind maart). Bij gebrek aan opvolgers hebben de secretaris Huub Casander en ik tijdens de vergadering aangegeven de vereniging nog een jaar de tijd te geven kandidaten te vinden voor onze rol van secretaris en voorzitter. Wil je eens weten wat dit inhoud of heb je suggesties? Neem dan geheel vrijblijvend contact met ons op.

Overigens verliep de vergadering helaas wat rommelig. Ter vergadering werden door enkele leden namelijk nieuwe discussiepunten aangedragen. Hier konden de overige deelnemers zich begrijpelijkerwijs geen oordeel over vormen. Dat veroorzaakte weer een discussie tussen het bestuur en de inspreker, zonder dat de andere aanwezigen enig idee hadden waarover het ging. Wij zijn als bestuur alle momenten van het jaar bereikbaar voor vragen, ideeën en kritiek. Zijn er zaken die een oordeel en besluit van een ALV vragen, neem dan vooraf contact op met het bestuur. Op basis van een voor iedereen te raadplegen document, kan de ALV dan een oordeel vormen en een concreet besluit nemen. Het is ook mogelijk om tussentijds een (korte) ALV te organiseren. Laten we afspreken om deze werkwijze te blijven hanteren. Heb je zelf, of hoor je van anderen vragen of kritiek? Spaar het niet op, maar laat het ons gewoon weten, zodat we dit kunnen bespreken en zo mogelijk aanpakken. Ondertussen wordt achter de schermen

hard gewerkt aan de overgang naar een nieuw administratief systeem. Dit is vooral noodzakelijk om een veiliger en beter te hanteren ledenadministratie te realiseren, die geïntegreerd wordt in de financiële administratie. Hiermee verwachten we de afstemming tussen de ledenadministratie en de financiële administratie in de uitvoering veel inzichtelijker en eenvoudiger te maken.

In het veld wordt nu door veel leden met groot plezier naar vogels gekeken en worden de gegevens verzameld. Ons vele veldwerk is de basis voor het ontwikkelen van meer inzichten in de boeiende wereld van de vogels en de natuur direct om ons heen. Die inzichten hebben we hard nodig om onze vogels een stem te geven en voor hun belangen op te komen. Want als onze vogels het verliezen in die belangenstrijd, verliezen wij uiteindelijk ook. Wil je hieraan bijdragen? Jouw eigen Vogelwerkgroep biedt jou hiervoor heel veel mogelijkheden. Ik wens iedereen veel plezier en geniet van de vogels deze zomer.

Piet Spooenberg

COMMUNICATIE

Van de communicatie

Klussenbank online!

Beste vogelliefhebbers,

Veel van onze werk- en subgroepen zijn nog met regelmaat op zoek naar nieuwe DOENERS om bepaalde klussen geklaard te krijgen. Grote en kleine klussen; langlopend en kortlopend; eenmalig of een klus op herhaling. Daarom gaan wij kijken of we met het opzetten van een klussenbank de DOENERS voor deze klussen kunnen enthousiasmeren.

De nieuwe klussen komen in de Nieuwsbrief en worden op de website gezet.

Vragen? Mail of bel me.

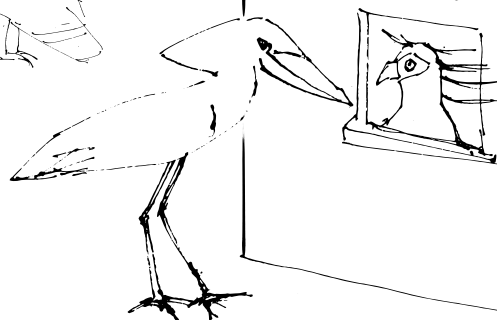
Doortje van Dijk via:
communicatie@vwggooi.nl

Hoe ga jij je steentje bijdragen?

KLUSSEN BANK

Goed met spijkers zeker?

Gert Bieshaar verkozen tot 'weidevogelheld' 2022

Binnen onze VWG wordt door leden behoorlijk wat aandacht besteed aan de bescherming van weidevogels. Het 'Collectief Eemland', een vereniging van boeren en grondbeheerders, reikt jaarlijks een prijs uit aan een persoon die zich inzet voor de bescherming van weidevogels. Vanwege zijn langdurige en bijzondere inzet van kennis is ons VWG-lid GERT BIESHAAR, onze coördinator en polderregisseur, dit jaar verkozen tot 'weidevogelheld'. Een oorkonde en een bronzen beeldje van een Grutto werden aan hem overhandigd op de ledenvergadering door de voorzitter van het Collectief Eemland. Een uitvoerig stuk over dit eerbetoon van Ger-Jan van Loenen verscheen eerder al in de Nieuwsbrief van de VWG.

Een trotse Gert Bieshaar op de ledenvergadering van het Collectief Eemland | Joke van Velsen

Annet Scheeres, liefhebster van Eendjes

Eind juni 2021 overleed Annet Scheeres. Annet nam regelmatig deel aan de excursies van onze vereniging. Wat zo bijzonder was dat Annet decennia lang ook enthousiast sleutelde aan haar Eendjes (Citroën Deux Chevaux). Voorliefde voor vogels en Eendjes.

Dat Annet vooral de natuur een warm hart toedraagt, blijkt uit haar gulle gift aan onze Vogelwerkgroep en diverse andere natuurorganisaties. Op deze plek willen wij haar postuum bedanken voor deze schenking.

De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Kraanvogels in ochtendrood | Harry de Klein

Volwassen Kraanvogel met jong | Harry de Klein

Duizenden Kraanvogels zien op een paar uur rijden van Hilversum? Ja, dat kan!

Trek in Kraanvogels?

Harry de Klein

Wij worden in onze regio, tijdens de voor- of najaarstrek, helaas niet verwend met grote aantallen Kraanvogels. Onze streek ligt behoorlijk ver buiten de hoofdroutes van de trek en dat maakt de Kraanvogel bij ons een tamelijk zeldzame verschijning. Toch kun je op enkele uren rijden van hier een dag ondergedompeld worden in spectaculair kraanvogelgeweld.

Mijn beschrijving van die happening speelt zich af rondom de najaarstrek zo rond eind oktober. Hoe het er in het voorjaar aan toe gaat weet ik niet. De dag begint uiteraard ver voor dag en dauw want het is de bedoeling dat we bij zonsopkomst al in het kraanvogelgebied staan. De wekker wordt gezet op vier uur, waarna ik om vijf uur alleen maar hoeft in te stappen bij Marcel, mijn vogelmaatje. De makkelijkste manier om er te komen is vanaf het Gooi de A1 te volgen richting Hengelo, daarna bij Oldenzaal de grens over en Osnabrück aanhouden. Na Osnabrück nog even Bremen aanhouden en al vrij snel daarna kun je de snelweg af richting Diepholz of Vechta. Na een voorspoedige reis stonden we drie uur later in een laagje grondmist in de velden die gelegen zijn aan de oostkant van de provinciale weg tussen Diepholz en Vechta. Het gebied is een lappendeken van restanten hoogveen met daartussen ontgonnen akkers waar voornamelijk maïs wordt geteeld. Dat verklaart meteen de aantrekkingskracht die het gebied uitoefent op de Kraanvogels. Net voor het begin van de trek wordt dit gewas geoogst en dat wordt behoorlijk extensief gedaan waardoor er veel oogstresten op het land blijven liggen. Letterlijk 'gefundenes Fressen' voor de Kraanvogels. Het gebied waar de kranen zich tijdens de trektijd concentreren is veel groter dan het stuk waar ik het in dit verslag over zal hebben. Er zijn ook nog redelijk intacte grote

hoogveengebieden met vennen waar de Kraanvogels veilig kunnen overnachten. In die terreinen staan her en der ook uitzichttorens met meerdere verdiepingen waar vanaf je een fraai uitzicht hebt op de genoemde slaappleatsen. Wij hebben in voorgaande jaren tegen zonsondergang op zo'n toren gestaan als de kranen hun slaappleatsen weer opzoeken. Dan zie je een eindeloze stroom van die grote vogels die hun komst al van verre aankondigen. Kippenvel! Wil je deze ervaring ondergaan dan is het wel raadzaam om een hotelletje te boeken want anders wordt het wel een heel lange dag. Voor ons eendaagse bezoek duiken wij meestal net bezuiden Vechta het gebied in via de weg 'An der Dadau'. De Dadau is een ontwateringskanaal door het voormalige hoogveengebied. Al meteen vergaat je horen en zien. Tienduizenden kranen laten zich horen als ze overvliegen vanaf de slaappleatsen naar de foerageergebieden. We hadden goed naar de weerberichten gekeken en een zonnige dag uitgekozen. Zodoende waren we getuige van een mooie rode zonsopkomst waardoor de grijze kranen allemaal een kleur kregen. Bijgaande foto's geven dat een beetje weer. Na die eerste verpletterende indrukken hebben we ons die dag vermaakt door gewoon wat willekeurige landweggetjes in te rijden om de vogels tijdens het voedsel zoeken te bewonderen. Voorwaarde om ze niet op te schrikken

is wel dat je het hoofd binnenboord houdt. Uitstappen doe je gebukt achter de auto en portieren worden met een klikje gesloten. Het resultaat is dat je de vogels tot op enkele tientallen meters kunt benaderen waardoor bijgaande plaatjes mogelijk zijn. Als 'bijvangst' hadden we die dag nog enkele Rode Wouwen, een vrouwtje Blauwe Kiekendief, vijf Kleine Zwanen, Toendrarietganzen, Kolganzen en Grauwe Ganzen. In aangrenzende singels zagen we mezen, Putters, Vinken, Geelgorzen, Kneutjes, Ringmussen, Kepen en Koperwieken. Een Raaf kwam ook nog even kijken wat we aan het doen waren. Honderden foto's verder hielden we het tegen vijven een beetje voor gezien en vervolgens hebben we ons weer tussen het verkeer op de Autobahn geperst. Ruim drie en een half uur later reden we de Hilversumse Meent weer in waarna we onze dag waardig afsloten met een uitstekende woksotel bij de plaatselijke Chinees. Zonder overdrijving een topdag. Een aanrader voor elke vogelaar!

Een geliefde plek voor een Ringmus, Muiden, 30 mei 2020 | Andrea Rietbergen

Bergafwaarts met de Ringmus

Onze 'Boommus' kiest voor de achterdeur

Carel de Vink

Er zijn vogels die kans zien om onopvallend door de achterdeur te verdwijnen. Trouwe tellers, controleurs van nestkasten en misschien een oplettende vogelaar, die hem niet meer terugziet op de voedertafel. Zij zullen het mogelijk wel hebben opgemerkt: de Ringmus houdt het in de Gooi en Vechtstreek voor gezien.

Wie nog kans wil maken op een waarneming van deze bescheiden vogelsoort, moet ervoor naar de Eempolders of de randwijken van Baarn en Soest. Kleine aantallen worden nog wel gezien in de omgeving van Nigtevecht en wintergroepen duiken soms nog op rond Muiden en Weesp. Toch is de Ringmus vrijwel nergens nog (zoals voorheen wel het geval was) een algemene broedvogel in ons gebied. Dat blijkt ook uit de jaarlijkse rapporten van de regionale nestkastcontroles. Landelijk is de afname van de aantallen Ringmussen inmiddels onderwerp van zorg. De enige vogelsoort in ons land die al 'geringd' uit het ei kruipt, prijkt zonder enige trots op de Rode Lijst als 'gevoelig'.

Onkruid

Als jong vogelaartje vond ik het een hele prestatie dat ik mijn eerste Ringmus herkende. Het vogeltje leek zoveel op de Huismus, en toch liet ik mij niet foppen! Eenmaal bekend met zijn kleed en roep, volgden er jaarlijks heel wat waarnemingen. Ik heb het over de vorige eeuw. Terwijl biologen zich zorgen maakten over het dreigende verdwijnen van de Havik, de Buizerd en vooral de Ooievaar uit ons land, verging het de Ringmus niet slecht. Dankzij het toegenomen aantal nestkasten, namen hun aantallen tot halverwege de jaren 70 alleen maar toe. Vooral in de late herfst en winter kon je leuke groepjes

aantreffen op rommelige veldjes bij in aanbouw zijnde nieuwbouwwijken. Maar ook spontaan midden in oudere wijken. Als er maar dekking in de buurt was,

Ringmus bij sluisje in Eempolder, 6 maart 2011 | Paul van der Poel

waren zogenaamde 'overhoekjes' met veel graszaden en ander 'onkruid' favoriet bij deze bruine fladderaars. Geen vuiltje aan de lucht.

Op de kleintjes letten

Wanneer begon de kentering? In de jaren 70 van de vorige eeuw deed het blad 'het Vogeljaar' jaarlijks trouw verslag van de laatste broedparen van de Ooievaar en kondigde Vogelbescherming een herintroductieplan aan. Er gingen zelfs stemmen op om de Havik uit te zetten. Echter op de kleintjes werd nauwelijks gelet. Zo konden Duinpieper en Grauwe Gors uit ons land verdwijnen, tot alarmerende berichten opdoken en het al te laat bleek om het tij te keren. Gaat het met de 'Fjildmosk' (Friese

streeknaam) diezelfde kant op? Dat is een prangende vraag. De afname in aantal is nu in ieder geval iets eerder gesignaleerd. Al lijkt de recente plaatsing op de Rode Lijst tamelijk laat. Vaak denken we dat het allemaal wel mee zal vallen. Vogelaantallen fluctueren en veel vogels zien kans om hun aanwezigheid te herstellen. Naast de Ringmus zien we een dergelijke achteloosheid bij een soort als de Staartmees. Over hen klinken na meer dan tien jaar stevige krimp, zoals onze inventarisatierapporten laten zien, pas in de laatste jaren zorgelijke geluiden.

Vertrouwelijk

Huisumus en Ringmus behoren tot de groep van aan weervogels verwante soorten. Ringmussen kennen een verspreiding door vrijwel heel Europa en Azië. Anders dan de tropische wevers, hangen zij hun warrige nesten niet aan takken, maar kiezen ze voor holtes om er hun nest in te verbergen. Meer nog dan de alom bekende Huismus, die ook op de Rode Lijst staat, is de Ringmus een weinig schuwe vogel. Wel op zijn hoede, maar met een uitstraling van vertrouwelijkheid, leeft hij dicht bij de mens. Het verschil in formaat en tekening met de iets forsere en meer grijsbruine Huismus is gering. Man en vrouw van de 'Kringleunink', zoals de volksnaam luidt in de Achterhoek, zien er eender uit. Ze hebben allebei een bruine bovenkop met daaronder een donkere wangvlek, die bij manlief iets groter is, en een dunne, witte nekkring. Hun (vaak tweedelige) roep is helderder dan de schorre roep van de Huismus. Mussen zijn cultuurvolgers. Zij floreren dankzij onze samenleving. Is de Huismus vooral een soort van de steden en dorpen, de 'Boommus' heeft meer connectie met landelijk gebied. Daar broedt hij in nissen, boomholtes, onder

dakpannen en in nestkasten. Soms zelfs gewoon in een kleine achtertuin. Al tref je zijn nest ook in bossen aan.

Cijfers

Sovon Vogelonderzoek Nederland schat de huidige populatie op 25 tot 38 duizend broedparen (2018-2020). Dat lijkt heel wat, maar het is maar een fractie van het aantal van honderdduizend rond de eeuwwisseling. Na bloei en groei in de jaren 60-70 volgde de kentering. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in oostelijk Nederland. Echt talrijk is deze soort alleen nog in Noordwest-Overijssel, een deel van de Gelderse Vallei en de omgeving van Veendam. Op de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug, delen van Flevoland en in de duinen ontbreekt de Ringmus vrijwel geheel. De afname heeft al rond 1978 ingezet, sindsdien is de stand met rond de 85 procent gedaald. Nestkastgegevens laten een redelijk constant broedresultaat zien, dus aan de reproductie is deze teruggang niet te wijten. Jaar in jaar uit loopt de stand van de Ringmus met ongeveer 15 (!) procent terug en dat al sinds de jaren 80. Onder andere de Punt Transect Tellingen, die jaarlijks in december worden gehouden, laten dit zien. Bij die tellingen is de Ringmus een van de 22 soorten met een

constant doorlopende afname sinds 1978. Het gaat met deze mus alleen maar bergafwaarts.

Oorzaken

De wetenschappelijke naam van Ringmus is *Passer montanus*, letterlijk: 'Bergmus'. Dit is een misleidende naam die in 1758 is bedacht door de befaamde Zweedse bioloog Linnaeus.

Hij is bij ons een standvogel, waarvan de aantallen in de winter tijdelijk worden aangevuld met soortgenoten uit Noord- en Oost-Europa. De oorzaak van de afname ligt binnen onze landsgrenzen. Verandering in de agrarische bedrijfsvoering en daarmee het verdwijnen van stoppelvelden vol gemorste zaden, zal invloed hebben op de overleving van jonge vogels. Het heeft ook te maken met het verbouwen van andere gewassen. De vervanging van granen als rogge, haver en tarwe door snijmais, gecombineerd met een toegenomen gebruik van synthetische bestrijdingsmiddelen, heeft de stand van de Ringmus in de verdrukking gebracht. Bovendien blijven de winteraantallen lager door afname in de ons omringende landen. In Noord-Europa is de tendens echter niet negatief. Profiteren de zaadeters daar van de mildere winters?

Ook genoeg paaltjes in de Eempolder, 21 augustus 2021 | Jurrien Uiterwijk

Genieten

Het is te hopen dat 'Houteren Jilleke', het Brabants voor vogelgroepjes 'in het hout', zich op termijn zal weten te handhaven op het huidige niveau. Een toename lijkt niet aannemelijk. Wie een groep foeragerende Ringmussen op een zadenrijk veld ziet, en zich de tijd gunt, kan ervan genieten. De groep lijkt zich rollend over de vegetatie te verplaatsen: de achterste vogels vliegen de voorste vogels voorbij, waardoor de hele zwerm zich in etappes voorwaarts verplaatst. Het is een verschijnsel dat 'rollerfeeding' genoemd wordt. De Ringmus is een onopvallend vogeltje, maar juist daarom voor de oplettende vogelliefhebber een soort om stilletjes van te genieten.

Opm. red.: Spectaculair is de afname in gebieden als 'De Franse Kamp' en 'Heidebloem'. Kampeertreinen waar een aanzienlijk deel van de kasten in de vorige eeuw met Ringmussen bezet was. Zou vooral de enorme afname van sommige insecten en het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen 'enge' mieren, vliegen en slakken daar iets van de afname kunnen verklaren?

Bronnen

- Beskens, R. Jaarlijkse rapportages van nestkastcontroles op de website van Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
- <https://etymologiebank.nl/trefwoord/ringmus>
- <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15980>
- Prins, F., 2017. Ringmus; in Gooise Vogels, Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
- Van Manen, W., 2016. PTT-Nieuwsbrief-december-2016, Sovon.

Net uitgevlogen jonge Ringmus | Hugo Weenen

De heidevelden van 'De Stulp'; we horen een Boomleeuwerik, 19 maart 2022 | Joke van Velsen

Een maartse ochtend in De Stulp

Piet Spoorenberg

“Heerlijk dat we weer samen op pad kunnen”. “Leuk dat ik je weer zie na twee jaar”. Zo wat hartenkreten in de vroege ochtend van 19 maart in De Kuil van Drakensteyn. Inclusief excursieleiders zijn we met 16 opgetogen mensen. Klaar om samen vogels te ontdekken.

Het is stralend weer deze ochtend en er zijn nog geen andere bezoekers. Zanglijsters, Vinken en Roodborsten laten zich al volop horen. Een waarschuwing vooraf; we gaan vooral ook de herkenning van de vogels op geluid aandacht geven. Maar we gaan ze zeker ook proberen te zien. Net als uitgelegd wordt dat de roffel van de Grote Bonte Specht kort is en die van de Kleine Bonte lang, horen we een lange roffel. Nou, die willen we dan wel zien. Na enig zoeken kunnen we het driftig roffelende kleine spechtje allemaal

prachtig zien in de nog bladloze bomen. Een mooi begin van de wandeling. Later zouden we nog twee andere Kleine Bonte Spechten waarnemen. Het bos ligt vol ‘dood hout’. Een begrip dat ook verwarrend is, aangezien dood hout boordevol leven zit en veel leven biedt aan het bos. De alom aanwezige Grote Bonte Spechten zijn daar een voorbeeld van. De Zwarte Specht bewaren we tot een volgende keer. Op naar de hei, die in deze frisse ochtend zonovergoten is. Al snel zien we verschillende Roodborsttapuiten druk in de weer om hun ontbijt te vangen. Ineens zien we een glimp van een opvliegende en snel verdwijnende Groene Specht. Hoog over, horen we het geluid van een roepende Raaf. Dan een Graspieper die piepende rondjes om onze groep vliegt. En dan eindelijk zijn de Boomleeuweriken

uitgeslapen en klaar met hun eerste ontbijt en in de stemming om hun heerlijke zang aan ons ten gehore te brengen. Eerst voorzichtig eentje, maar dan antwoordt een tweede en even later een derde. Ze moedigen elkaar aan om harder en mooier te zingen. Dit is GENIETEN. Dan weer terug door het bos en daar worden we verwelkomd door onder anderen Zwarte Mees, Glanskop en Vuurgoudhaan. En in de groepen van doortrekkende vinken ontwaren we ook een zingende Keep. Alvast aan het oefenen op weg naar zijn broedgebied hier ver vandaan. Tegen tien zijn we weer terug en nemen nog even door wat we als souvenirs in ons hoofd mee naar huis gaan nemen. Het was mooi. Op naar een volgende excursie.

Het gevecht van de Aalscholver met de Zeelt (3) | Harry de Klein

Hoe een vis een (onvrijwillige) hoofdrol kan opeisen in dit vogelblad

Harry de Klein

Die vis waar het hier over gaat in de hierna beschreven gevallen, is een Zeelt. In beide gevallen liep het heel slecht met hem of haar af. De voorvallen speelden zich af in de afgelopen maanden januari en februari en de locatie was de Hilversumse Bovenmeent.

Ik kom daar bijna dagelijks als onderdeel van mijn rondje om het Naardermeer. Het zal geen verbazing wekken dat ik dan af en toe op interessante situaties stuit. Van Futen weet ik dat ze behalve met vissen ook wel weten om te gaan met Amerikaanse Rivierkreeftjes. Ze zijn weinig eenkennig als het om prooidieren gaat maar de Zeelt waarmee ik een Fuut zag worstelen was naar mijn mening toch een maatje te groot. Niet dus! De schranspartij nam wel wat tijd in beslag maar uiteindelijk verdwenen kop en lijf in de hongerige belager. Nauwelijks een maand later herhaalde zich dit 'drama' maar nu met een Aalscholver in de rol van predator. De Zeelt was in dit geval nog wel een flinke slag groter en ook hierbij had ik mijn twijfels of de 'Alie' zich niet zou verslikken in deze prooi. Wederom niet dus. Na veel gehannes verdween het slachtoffer na verloop van tijd in de krop en de maag. Het zal wel op toeval berusten maar ik vroeg me wel af of een Zeelt misschien aantrekkelijk is als prooi omdat het nogal een slijmerig gladde vis is die betrekkelijk makkelijk weg hapt. De bijgaande foto's zijn genomen in niet echt gunstig licht en de vogels zwommen beide keren ook niet echt dichtbij. De kwaliteit van de opnames is matig maar als illustratie van het een en ander kunnen ze er mee door.

Het gevecht van de Aalscholver met de Zeelt (1) | Harry de Klein

Het gevecht van de Aalscholver met de Zeelt (2) | Harry de Klein

Het gevecht van de Fuut met de Zeelt (1,2,3) | Harry de Klein

De 'gladiatoren' Dick Jonkers (links) en Han Westendorp van de Werkgroep Zwaluwenonderzoek | Hanneke Cusell

Zwaluwen: hoopgevend metgezellen!

Hanneke Cusell

Het is een zonovergoten dag als ik eind maart naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Huizen fiets. Bij het toegangshek staat Mieke Pieren-Olijhoek met de sleutel om de deelnemers binnen te laten, want de zuiveringsinstallatie is het grootste deel van de tijd onbemenst. Vanmiddag wordt de kunstmatige oeverzwaluwwand hier weer schoon en klaar gemaakt voor de Oeverzwaluwen die binnenkort weer worden verwacht.

In totaal zijn we met ons achten om deze klus te klaren. Al gauw komt er allerlei gereedschap uit auto's en fietstassen tevoorschijn: grondboren, schepjes, opvulpipen, opstophout en een kruiwagen. De betonnen oeverzwaluwwand met in totaal 120 gaten is in 2012 gerealiseerd. Achter de meeste gaten zijn vorig jaar door de zwaluwen nestgangen gemaakt; deze moeten met een grondboor schoongemaakt worden. Hierbij wordt het oude nestmateriaal verwijderd. Sommige gangen zijn wel 1.30 meter diep, andere misschien maar 30 centimeter. Het boren gaat gemakkelijk en vlot; na ongeveer 20 minuten zijn alle gangen gereinigd. Ondertussen zijn anderen al bezig met het vullen. Dat duurt iets langer, maar gaat ook vrij snel, vooral ook door het gebruik van een vinding van Dick Jonkers: een stuk pijp waarvan de bovenste helft voor het grootste deel is weg gesneden. De buis wordt met zand gevuld, het gat ingestoken en het zand kan dan met het opstophout aangeduwd worden.

Omdat de begroeiing op de grond voor de zwaluuwwand al eerder door Marcel Vos is weggehaald, is alles na een uurtje klaar. Ik begrijp dat het eigenlijk nooit een probleem is om genoeg mensen voor deze klus bij elkaar te krijgen. Er zijn zelfs mensen die er een dagje vrij voor nemen.

Behalve gezellig is het ook bijna meditatief vind ik. Het maakt alles wat Dick Jonkers en Han Westendorp – die vandaag ook meehelpten – me al eerder hebben verteld over de Werkgroep Zwaluwenonderzoek wat zichtbaarder.

Unieke werkgroep

De Werkgroep Zwaluwenonderzoek is er dankzij Dick Jonkers. Hij houdt zich van jongsaf aan al bezig met vogels, en heeft in zijn werk onder meer onderzoek gedaan naar vogels in relatie tot ecologie en samenleving. Op een gegeven moment heeft hij het initiatief genomen om broedgevallen van Huiszwaluwen te gaan tellen en heeft daarna in 1990 de werkgroep opgericht. Dat is uniek, meent Dick, want hij kent geen andere vogelwerkgroep met een aparte zwaluwengroep.

De werkgroep bekommert zich om de drie 'echte' zwaluwsoorten in ons gebied: de Huiszwaluw, de Boerenzwaluw en de Oeverzwaluw. Maar ook om de Gierzwaluw, ook al is dat geen 'echte' zwaluwsoort. Hij is wel verwant aan de mysterieuze Nachtzwaluw, die heel soms in ons gebied voorkomt.

Allemaal kunnen ze extra aandacht goed gebruiken, want veel biotopen en nestgelegenheden in onze samenleving gaan achteruit of verdwijnen. Allerlei factoren spelen een rol. Door het opschonen van boerenerven en particuliere huizen is er minder nestmateriaal. Verder worden nesten weggestoken om overlast van uitwerpselen te voorkomen. Boerenstallen zijn steeds vaker afgesloten. En er is een enorme afname van het aantal insecten. Mogelijk spelen ook de klimaatverandering en de situatie in de overwinteringsgebieden een rol. De werkgroep wil de soorten beschermen

tegen verdere achteruitgang. Daarom wordt er advies gegeven, gemonitord en helpt de werkgroep om de broedgelegenheid te behouden of aan te brengen.

Monitoring en nestgelegenheden

De monitoring gebeurt bij Huiszwaluwen en Oeverzwaluwen. De Huiszwaluwen worden al sinds 1986 geteld. Elk jaar tellen zo'n 15 mensen een of meer kolonies volgens de SOVON methode. Er wordt gekeken hoeveel nesten bewoond zijn per adres onze gemeenten.

Oeverzwaluwen zitten bij elkaar in kolonies in steile oevers, kunstwanden of wandjes bij gronddepots; dat maakt het monitoren overzichtelijk. In 2021 waren er zeven kolonies. Bij veel wanden worden de Oeverzwaluwen jaarlijks geringd voor onderzoek. Dat ringen heeft Dick heel lang gedaan. Nu wordt het voornamelijk door Engbert van Oort gedaan.

Bij de nestgelegenheden gaat het om zowel bestaande nestplaatsen als nieuwe huisvesting.

Voor het behoud van bestaande nestplaatsen van de Huiszwaluw en de Gierzwaluw is voorlichting heel belangrijk. Voor de Oeverzwaluwen maakt de werkgroep elk voorjaar de oeverzwaluw wanden weer geschikt als broedplaats.

Nieuwe huisvesting voor de Huiszwaluwen bestaat uit een aantal huiszwaluwwillen: drie in Huizen – waar Mieke zich met name om bekommert – en één bij Fort Uitermeer in Weesp. Verder zijn op initiatief van Dick een aantal kunstnesten aangebracht onder de Stichtse Brug bij Blaricum.

Voor de Oeverzwaluw zijn een aantal kunstwanden in ons werkgebied gerealiseerd.

Voor de Boerenzwaluwen maken Dick en Gert Bieshaar sinds 2010 heel succesvol

Het opnieuw aanvullen van de nestgangen met schoon zand | Hanneke Cusell

Dick Jonkers bezig met het aanvullen en aanstampen van schoon zand | Hanneke Cusell

Werkoverleg, Mieke Pieren-Olijhoek legt uit wat er bij de wand gedaan moet worden | Hanneke Cusell

Een kunstnest met jonge Boerenzwaluwen | Gert Bieshaar

Het plaatsen van een kunstnestje onder een brug voor boerenzwaluwnesten | Dick Jonkers

alternatieve nestgelegenheid: plankjes onder bruggen in de Eempolders; iets waarvoor Gert de milieuprijs van de provincie Utrecht heeft ontvangen. Dick wil met de gemeente Huizen overleggen of dit ook daar mogelijk is. Han zou deze acties graag nog verder in het gebied willen uitbreiden.

Nieuwbouw en renovatieprojecten bieden kansen voor nieuwe kunstmatige nestgelegenheid voor de Gierzwaluw. Actuele projecten zijn het project Erfpostcode 1221, waar Han en Jeannelle Breemer in overleg zijn met de gemeente Hilversum en de vergroening van het Mediapark, waar Dick eveneens bij betrokken is.

Kortom, een werkgroep met veel verschillende activiteiten en aandachtspunten. Dit betekent ook dat niet alles kan, en dat de werkgroep zich moet beperken. Daarom is het belangrijk om te weten wat het beleid en de prioriteiten van Vogelbescherming Nederland zijn. De werkgroep kan daar dan zo goed mogelijk op aansluiten.

Wisseling van de wacht

Vanaf het begin van de werkgroep in 1990 is Dick de coördinator en het aanspreekpunt geweest en heeft hij in feite veel zelf gedaan: de coördinatie en organisatie van het tellen, maar ook voorlichtingsactiviteiten, het verzorgen van publicaties, het doen van onderzoek en de samenwerking met Vogelbescherming en andere organisaties. De werkgroep draait lekker, maar Dick benadrukt dat zoiets alleen maar kan, wanneer je met andere mensen samenwerkt; daar is hij iedereen ook heel dankbaar voor. Als een mooi voorbeeld daarvan noemt hij het digitaliseren in 2020 van de resultaten van alle huiszwaluwstellingen vanaf 1986. Door die goede samenwerking, maar ook door zijn uithoudingsvermogen en enthousiasme heeft Dick de werkgroep zo lang kunnen leiden.

Maar na ruim 30 jaar is hij nu wel blij dat er een nieuw aanspreekpunt is: sinds mei 2020 heeft Han Westendorp deze functie van Dick overgenomen. Han en Dick zijn geen onbekenden voor elkaar. Want tijdens een excursie zo'n 30 jaar geleden hebben Dick en Adri Vermeulen het enthousiasme voor vogels bij Han weten te wekken. Daarna is hij met Dick mee

geweest voor onderzoek naar Fitissen. Sindsdien heeft hij van alles gedaan, zoals een aantal jaren in het bestuur, nestkastcontroles, Eempoldertellingen en assisteren bij excursies.

Als aanspreekpunt van deze werkgroep ziet Han voor zichzelf een rol om de doelen en activiteiten van de werkgroep te matchen met de aspiraties en kwaliteiten van de vrijwilligers. Dick blijft nog gewoon actief, en verder hebben Han, Dick en Mieke afgesproken van tijd tot tijd de activiteiten en de aandachtspunten van de Werkgroep Zwaluwenonderzoek te bespreken.

Wat maakt (Gier)zwaluwen zo leuk en bijzonder?

Eigenlijk – zo vertrouwt Dick me toe – is de Grote Lijster zijn lievelingsvogel. Maar zwaluwen vindt hij ook ontzettend leuke beesten: ze zijn heel beweeglijk en sierlijk. Dankzij ringonderzoek is er ook steeds meer bekend over hun trekroutes: waar ze heen gaan en via welke route, en dat is fascinerend. Gierzwaluwen zijn geheimzinnige vogels. Ze kunnen ontzettend hard vliegen, tot wel 100 km per uur; alleen een Boomvalk en misschien ook een Slechtvalk kan ze te pakken krijgen.

Ook Han vindt Gierzwaluwen fascinerend. Ze verblijven 99% van hun leven in de lucht. Ze maken daarbij veel gebruik van turbulentie. En dat terwijl vliegtuigbouwers het vliegconcept van de Gierzwaluw afkeuren, omdat je volgens hen bij turbulentie niet kunt vliegen. Zwaluwen vindt hij ook heel speciaal. Volgens oosterse denkwijzen brengen zwaluwen geluk. Zwaluwen zijn daarnaast trouwe metgezellen van de mens en geven hoop. Hij legt dat uit: als je aan het eind van de zomer afscheid van ze neemt, mag je het vertrouwen hebben dat ze ook weer terugkomen.

Han laat een fraai boekje zien van Stephen Moss: 'De Zwaluw – een biografie'. De bladzijde waarop Han het boekje openslaat bevat een mooie spreuk van Aristoteles: "Want één zwaluw maakt nog geen zomer, net zo min als één mooie dag of een korte tijd van gelukzaligheid iemand een gelukkig mens kunnen maken". Dat is vast zo, maar ik heb wel gezien dat jezelf bezighouden met deze fraaie, bijzondere vogels kan helpen om je gelukkige momenten te bezorgen!

Altijd wat te doen! Wil je meedoen?

Dat kan! Als zwaluwen je interesse hebben en je daarvoor iets wilt doen, meld je!

Zo kun je de **nesten van Huiszwaluwen tellen**; daarbij kun je aangeven in welke plaats je wilt tellen. Of je kunt bewoners voorlichten hoe ze bij bestaande nestgelegenheid overlast door uitwerpselen kunnen voorkomen. Voor de Oeverzwaluwen zijn in het voorjaar handen nodig om de **broedplaatsen weer geschikt te maken**. En als iemand een nieuwe kolonie ontdekt, geef het door! Bij de Boerenzwaluwen kun je meehelpen ervoor te zorgen dat er **plankjes onder bruggen** komen als nieuwe nestgelegenheid. Bij Gierzwaluwen is ook **voorlichting broodnodig** om bestaande nestgelegenheid te behouden of bij nieuwbouw broedgelegenheid aan te laten brengen. Maar er is niet alleen veldwerk. Naast voorlichting kun je bijvoorbeeld contacten met gemeenten of andere instanties onderhouden in het kader van renovatie- of herontwikkelingsprojecten, of alle telgegevens ordenen en analyseren en deze presenteren in De Korhaan, op een ledenavond of artikeltjes schrijven. Kortom voor ieder wat wils. Het kan dus gaan om een meer of minder uitgebreide bijdrage. Maak je wensen kenbaar bij Han en de werkgroep; dan wordt in overleg gekeken hoe je aandeel het beste ingepast kan worden.

Als je je wilt aanmelden of als je vragen of ideeën hebt, kun je contact opnemen met Han (zie gegevens pagina 43 van deze Korhaan).

Een afwijkend gekleurde Middelste Bonte Specht in het Gooi

R.G. (Rob) Moolenbeek

In De Korhaan van winter 2021-22 pagina 34 schreef ik met Jurriën Uiterwijk (Uiterwijk & Moolenbeek, 2021) over het voorkomen van de Middelste Bonte Specht in ons werkgebied. Dit naar aanleiding van prachtige foto's van Jurriën over het mannetje dat al enige tijd waargenomen wordt op het landgoed Crailo in Huizen.

Natuurlijk had ik de foto's gezien maar nu ze paginagroot werden afgebeeld viel mij direct op dat dit geen gewone Middelste Bonte Specht was. Hij miste de zo karakteristieke donkere streepjes op zijn flanken. Ook 2/3 van de buitenste staartpennen was egaal wit (zie foto Uiterwijk & Moolenbeek, in Korhaan van winter 2021-22) terwijl die normaal bij alle bonte spechten zwart-wit gevlekt zijn. Ook de witte vlekken op de arm- en slagpennen lijken groter dan normaal. De anaalstreek is mogelijk iets lichter rood van kleur dan gebruikelijk.

Ik legde dit gegeven voor aan Kees Roselaar (ornitholoog bij Naturalis) en hij antwoordde mij direct terug dat dit ook hem op 14 maart 2021 was opgevallen. Hij was toen naar het Gooi gefietst om deze specht te bekijken en maakte hier toen de volgende melding van op waarneming.nl: "aanvliegend uit ZO, even roepend bij landing, foeragerend hoog in takken; toen even later een Havik langs kwam slaakte hij een alarmroep, zakte omlaag en drukte zich aan mijn kant tegen dikke stam aan (Havik verder weg boven bomen aan andere kant), dus prachtig te bekijken; daarna weer hoger op zijtakken van boomkruin foeragerend; heel veel wit in vleugel, bijna als *Dendrocopos leucopterus* (Witvleugelspecht), veel meer dan Grote Bonte en standaard Middelste, maar Middelste van Gravenallee (Almelo) in 2010 had ook zoveel; wel tamelijk aberrant door vrijwel ontbreken van donkere strepen op flank en weinig rood op buik, daardoor op *D. assimilis* (Tamariskspecht) lijkend; mooi rood glimmende kruin en contrasterend zwarte nape, dus man."

Cramp et al. (1985: 891) vermeldden dat de streepjes op de flanken soms bleek grijs

kunnen zijn. In uitzonderlijke gevallen kan de 4de en 5de staartpen soms grotendeels wit met weinig zwarte vlekken zijn. In Glutz von Blotzheim (1980) kon ik niets over afwijkend gekleurde mibo's vinden. Het zou interessant zijn om foto's van de overige in het Gooi waargenomen Middelste Bonte Spechten te bekijken. Is het exemplaar uit Crailo een uitzondering of komt het vaker voor bij 'onze' Gooise Mibo's?

Vermeldenswaardig is nog de waarneming van twee broedgevallen op de 's-Gravelandse landgoederen door Jan Mooij (2021). Zijn dit de eerste vastgestelde broedgevallen in het Gooi?

Bronnen

- Glutz von Blotzheim, U.N., K.M. Bauer, 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 9. Aula Verlag.
- Cramp, S. et al., 1985. Handbook of the birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume IV, Terns to Woodpeckers. Oxford University Press, Oxford.
- Glutz von Blotzheim, U.N., 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 9. Columbiformes – Piciformes. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Mooij, J., 2021. Broedvogels van Schaep en Burgh, Boekesteijn en Bantam 2021. Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, rapportnummer 303: 1-32.
- Uiterwijk, J. & R.G. Moolenbeek, 2021. De Middelste Bonte Specht in het Gooi en omstreken. De Korhaan 55(4): 34-36.
- Waarneming.nl, 14 maart 2021 Middelste Bonte Specht, C. Roselaar.

Het afwijkend gekleurd mannetje Middelste Bonte Specht, Crailoo, Huizen, april 2021 | Jurriën Uiterwijk

Mussenkruising

R.G. (Rob) Moolenbeek

Foto 3: Mussenkruising in de Eempolder nabij gemaal, 28 augustus 2021 | Jurriën Uiterwijk

In dit nummer van De Korhaan treft u een interessant artikel aan over 'De Ringmus' van Carel de Vink. Een goed artikel wordt nog beter als er mooie foto's bij geplaatst worden. Meestal gaat er dan een oproep naar onze werkgroep Fotografie. Ook ditmaal ontvingen we weer van diverse fotografen foto's en dan is het vaak moeilijk kiezen. We streven ernaar om zoveel mogelijk fotografen aan bod te laten komen maar dat lukt niet altijd.

Onder de binnengekomen foto's zijn weer prachtige opnames van Jurriën Uiterwijk. Tussen de door hem toegestuurde foto's ontwaarde ik echter een wel heel vreemde 'mus'. Het was geen Ringmus maar ook geen jonge Huismus. Wat was het dan wel?? Mijn vermoeden was dat het hier een kruising betrof van een Ringmus en een Huismus. Zelf heb ik die nog nooit gezien maar de determinatie werd bevestigd door mijn oud-collega van het Zoölogisch Museum in Amsterdam Kees Roselaar. Wat zoeken op het internet leverde nog enkele afbeeldingen op, maar algemeen is het zeker niet. In onze 'vogelbijbel' Jonkers et al. (1987) wordt bij de Huismus noch bij

de Ringmus melding gemaakt van kruisingen. Kortom, een nieuwe vogel voor ons werkgebied. De waarneming werd gedaan op 28 augustus 2021 nabij het gemaal in de Eempolder. Afgaande op de foto's denk ik dat het hier zelfs twee exemplaren betreft. Foto 1 is een vogel met een lichtere snavel en vooral een duidelijke donkere bef en uitgegroeide slag- en armpendekveren. Mogelijk een jong mannetje. Op foto 2 en 3 is de vogel de slag- en armpendekveren aan het ruien en deze heeft een donkerdere snavel en een heel klein donker befje. Natuurlijk veel dank aan Jurriën Uiterwijk voor deze bijzondere opnames!

Bron

Jonkers, D.A. et al., 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Foto 1: Mussenkruising (lichte snavel) | Jurriën Uiterwijk

Foto 2: Mussenkruising (donkere snavel) | Jurriën Uiterwijk

De foto's van Jos Ketelaar

Het zal zo'n 45 jaar geleden zijn dat VWG-lid Lenie Redingius, tijdens een bijeenkomst van de plantenwerkgroep, mij adviseerde om lid te worden van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o. Een plantenman besloot toen om ook naar vogels te gaan kijken. In die tijd fotografeerde ik met grote passie planten en hield daar in het land lezingen over. De laatste 15 jaar zijn daar vlinders bijgekomen en nu dus ook vogels. Ik ben geen soortenjager maar meer iemand die geniet van het doen en laten van vogels.

Jos Ketelaar (natuur- en tuinfotograaf)

Een volwassen Kwak Noord Brabant 4 juni 2021

Scholekster met jong
op het wad van Texel
19 juni 2020

Een paartje IJsvogels, het mannetje geeft het vrouwtje een visje, 1 juni 2020

Buizerd net voor het nemen van een bad, 19 augustus 2019

Roodborst op de Veluwe, 8 februari 2021

Mannetje Gele Kwikstaart in de Eempolder, 9 mei 2022

Grutto met jong in de Eempolder, 9 mei 2022

Winterkoning met nestmateriaal, 7 juni 2022

Vogelpodcasts

Doortje van Dijk

Voor mijn 11e verjaardag kreeg ik een eigen radio met cassette recorder. Als kind luisterde ik graag naar de radio, vooral naar speciale kinderprogramma's. Mijn favoriete radioprogramma uit die tijd was *Ko de Boswachtershow* (1974-1984). Iedere zondagochtend liet Ko de Boswachter kinderen kennismaken met de natuur. Dat dit de kindervariant van *Vroege Vogels* was, daar kwam ik pas achter bij het schrijven van dit artikel.

Nog steeds luister ik graag naar de radio-uitzendingen van *Vroege Vogels*. De televisie-uitzendingen, die ook erg mooi zijn, kijk ik nauwelijks. In die tijd zocht ik in de radio- en televisiebode ook naar hoorspelen. Als 's avonds het licht uit moest, of als ik te moe was om te lezen, zette ik in het donker mijn radio zachtjes aan en ging ik mee op avontuur naar verre landen. In veertig jaar is daar eigenlijk niet veel aan veranderd. De radio is vervangen door de smartphone en behalve radioprogramma's en hoorspelen, kan ik nu ook luisteren naar luisterboeken en podcasts. Podcasts zijn meestal programma's die niet op de reguliere radio te horen zijn. Ze worden speciaal gemaakt om online of via een app te beluisteren wanneer het jou uitkomt. Natuur- en vogelpodcasts luister ik het liefst.

De Vogelbescherming heeft een vijftal podcasts, waarvan de *Vogelspotkast* de bekendste en wat mij betreft de leukste is van de vijf. Wereldrecordhouder vogels tellen Arjan Dwarshuis introduceert zijn vriend Gisbert van Baalen in de wonderde wereld van de vogels die qua aanpak wat lijkt op het televisieprogramma *Baardmannetjes*. Podcast twee heeft een wat algemener en wetenschappelijker karakter en bestaat uit vier afleveringen gemaakt door Rob Buiter over de cultuur, natuur en de weidevogels van het Amstelland. *Vogelpassie* (Op stap met vogelbeschermers. Wat doen ze, waarom doen ze het en wat kunnen wij van ze leren?), *Dwaalgasten* (Met bekende Nederlanders de natuur in op zoek naar de zeldzaamste en meest bedreigde

vogelsoorten.), *Uitgevogeld* (Hoe zijn vogels aan hun naam gekomen?) heb ik nog niet allemaal beluisterd. Ik vind ze niet zo spannend gemaakt en inhoudelijk wat simpel.

Notenkrakers is de podcast van tijdschrift *Roots* waar je op de hoogte wordt gehouden van het laatste vogelnieuws en bijzondere waarnemingen in Nederland. In iedere aflevering staat één vogel in de schijnwerpers waarover een specialist of liefhebber vertelt. Deze podcast deelt samen met *Vogelverhalen* van Sovon de derde plaats op mijn lijstje. Hier worden vogels uit de Sovon database op een toegankelijke manier beschreven. Van het Paapje tot de Huiszwaluw en van de Oehoe tot de Wespendif.

Op een uitstekende tweede plaats staat de vogelpodcast *Fwiet! Fwiet!* van de Belgische Begijn Le Blue, waarin ik tot mijn stomme verbazing tot twee keer over Jelle Harder van onze eigen Vogelwerkgroep hoorde. Een keer over de roofvogeltrek in Georgië en daarna in een speciale aflevering over de IJsvogel. De avonturen van natuurfotograaf Yves Adams die vertelt over de Blauwborst, de Velduil en de Poelsnip steken er met kop en schouders bovenuit. Adams is de fotograaf die een gele (!) Koningspinguïn per toeval voor de lens kreeg. Het enorme enthousiasme van de presentator, de humor en de vogelkennis spatten ervan af.

Mijn onbetwiste nummer één is *Groene Oren* waarin dieren, planten en bomen zélf hun verhaal vertellen, hoe de wereld er vanuit hun perspectief uitziet. Zo vertelt Daniel de Nachtzwaluw: "Ik hang volgens mij een beetje tussen de uil en de zwaluw

in" en verzucht Lies het Gentiaanblauwtje: "Ik voel me eigenlijk nog steeds een rups". De aflevering uit deze serie die iedereen zou moeten luisteren, is van Paulien de Zomereik. "Ik zeg het eerlijk. Vroeger waren wij allemaal eikels."

Veel luisterplezier!

Bronnen

- Fwiet! Fwiet!: <https://podcastluisteren.nl/ep/Fwiet-Fwiet-Fwiet-Fwiet-12-met-Jelle-Harder-van-IJsvogelwerkgroep-Gooi-en-Vechtstreek>
- Groene Oren: <https://www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer/blijf-op-de-hoogte/natuurverhalen/groene-oren>
- Ko de Boswachtershow: https://nl.wikipedia.org/wiki/Ko_de_Boswachtershow
- Notenkrakers: <https://www.rootsmagazine.nl/podcast/podcast-notenkrakers/>
- <https://www.sovon.nl/vogelverhalen>
- Vogelbescherming: <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/?&type=Podcast&pag=3>

Merels meer en minder fortuinlijk

Carel de Vink

deel 2

Badende volwassen Merel man | Maarten Buijs

Inleiding

In Deel 1 (De Vink, 2022) werd gekeken naar de recente ontwikkeling van de aantallen Merels in het Gooi, de Vechtstreek en Eemland. De aanpak was gebaseerd op geregelde fiets- en wandeltochten (gemiddeld 28 uur per maand) gedurende de jaren 2002 tot 2016, afgezet tegen de besmettingsperiode met het usutuvirus in 2017-2021. Over de eerste vijftien jaren werd het gemiddelde berekend als ijkpunt (100%, Tabel 1A). Er werden alleen zichtbare (dus niet alle zingende) Merels geteld. Maandcijfers heb ik beschikbaar vanaf 2014. De eerste drie jaren (nog vrijwel zonder besmettingen met het usutuvirus) gelden als ijkpunt (100%, Tabel 1B en Tabel 2). In Tabel 2 worden die gemiddelden van 2014 tot 2016 vergeleken met de erop volgende zes 'usutu'-jaren. In dit tweede deel wordt het effect van dit virus over de broedperiode (maart tot augustus, Tabel 2) bestudeerd. Voor alle duidelijkheid: het gaat om een vrij ruwe steekproef, beperkt tot een relatief klein gebied. Wat zeggen de cijfers die onze Merels tijdens de broedperiode

in beeld brengen (Tabel 2)? Dat is het hoofdthema van Deel 2.

Bij Tabel 1

In Deel 1 van het artikel hebben we geconstateerd dat vanaf 2017 het effect van de besmettingen jaarrond zichtbaar wordt in beduidend lagere aantallen (vetgedrukt: minder dan 50% van de norm uit 2002/2016, Tabel 1 A en B). Het jaargemiddelde bedroeg in de jaren 2002 tot 2016 bijna 10.000 exemplaren (Tabel 1A). Daarna volgde de scherpe daling. Licht herstel tekent zich af sinds januari 2021, maar ook in dat jaar overheersen de maanden met een ronduit veel te lage score (7 van de 12, Tabel 1B).

Analyse: het broedseizoen (Tabel 2)

Merels zingen al met grote plaatstrouw vanaf half januari. Wintergasten kunnen tot ongeveer begin maart aanwezig zijn. Door de cijfers van maart tot en met augustus van de betrokken jaren te vergelijken, kunnen we een indruk krijgen van de invloed van het usutuvirus op de aantallen broedende en uitgevlogen

Merels. Zoals eerder aangegeven, zijn er in lichte mate ook andere factoren van invloed (zoals droogte en voedselaanbod). Ook in Tabel 2 zijn voor de maandgemiddelden de gegevens van 2014 tot en met 2016 gebruikt als norm (100%). De cijfers wijzen uit dat in het jaar waarin het usutuvirus als sluipmoordenaar ons land binnentrok (2016) de aantallen voor de Merel aanvankelijk gunstig waren. In ieder geval nog tot en met juli, waarna het eerste alarmsignaal zichtbaar werd. Op jaarbasis zien we dan ook al een voorzichtige daling die nog binnen de normale jaarlijkse fluctuaties van ongeveer 15% valt, Tabel 1A. Deze wordt gevolgd door een scherpe dalingsreeks, die voor de cijfers van het broedseizoen pas doorzet vanaf voorjaar 2018 (Tabel 2). Het dieptepunt zien we in 2019, het jaar waarin ook nog eens droogte en hitte hun invloed op de reproductie lieten gelden. Een restpopulatie van slechts een vijfde in mei 2019 en zelfs minder dan in augustus 2019 en 2020 en ook een vijfde in augustus 2021. Dit duidt op flinke verliezen! Was de sterfte onder jonge vogels groot door

A Gemiddelde 2002/16	2016	2017	2018	2019	2020	2021
100% (n=9830)	86,7%	68,2%	37,1%	36,5%	34,8%	47,3%
B Maandgemiddelden (vergeleken met 2014/2016 - met 2016 extra vermeld als cruciaal jaar):						
2014/2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021
jan 100% (n=633)	110,5%	161,8%	57,6%	61,6%	35,5%	78,2%
feb 100% (n=867)	115,3%	69,2%	30,6%	30%	20,8%	56%
mrt 100% (n=934)	107,1%	93,3%	49,3%	19,8%	21,4%	35,4%
apr 100% (n=733)	95,5%	98,9%	48,4%	44,3%	36,7%	43,6%
mei 100% (n=767)	117,4%	98,5%	67,2%	64,6%	50,2%	74,3%
jun 100% (n=667)	89,8%	114%	66%	53,3%	55,5%	60%
jul 100%(n=900)	100,6%	57,2%	40%	37,2%	42%	44,8%
aug 100% (n=533)	41,3%	75%	27,2%	18,8%	16,9%	21,6%
sep 100% (n=342)	82,5%	34,2%	33,7%	22%	36,6%	22%
okt 100% (n=767)	65,2%	42,4%	13%	49,6%	31,3%	30,7%
nov 100% (n=642)	101,2%	62,3%	33,5%	56,9%	58,4%	94,3%
dec 100% (n=975)	72,8%	46%	35,8%	53%	49,2%	48,7%

Tabel 1 Jaarcijfers en maandgegevens (vergeleken in procenten - **vet**: minder dan 50%)

Gemiddelde 2014/16	2016	2017	2018	2019	2020	2021
100% (n=4450*)	96,6%	85,3%	51,1%	41,1%	41,9%	52,2%
mrt 100% (n=935)	107%	64,2%	49,2%	19,8%	21,4%	35,3%
apr 100% (n=736)	95,2%	98,6%	48,3%	44,2%	36,1%	43,5%
mei 100% (n=765)	117,5%	98,7%	67,3%	69,3%	53,6%	79,1%
jun 100% (n=733)	81,9%	103,7%	60,0%	48,4%	72,3%	75,7%
jul 100%(n=905)	99,4%	56,9%	39,8%	37%	40,9%	44,2%
aug 100% (n=535)	37,4%	74,8%	27,1%	18,7%	16,8%	21,5%

* Het gemiddelde aantal zichtwaarnemingen van Merels per broedseizoen bedroeg in 2002 tot 2016: 4450 en gemiddeld 742 per lente/zomermaand. Daarin tellen dus ook uitgevlogen jonge vogels mee.

Tabel 2 Gegevens in het broedseizoen (**vet**: minder dan 50% van het gemiddelde 2015/2016)

d. *Juvenile Merel* | Doortje van Dijk

het virus? Officieel speelt Usutu in 2020 en 2021 geen rol van betekenis meer. Wat veroorzaakte dan die lage scores in het latere deel van de broedperiode? Vanaf 2020 zien we, behalve in augustus, een voorzichtig herstel, maar ook in 2021 lag het gemiddelde in het broedseizoen pas rond de helft van de oorspronkelijke aantallen. De lage aantallen in de nazomer (na augustus ook september; zie Tabel 1B) in 2018 tot en met 2021 lijken in tegenspraak met de voorzichtige herstelcijfers van juni-juli 2020 en mei-juni 2021. Zij doen denken aan wat gebeurde in 2016, toen het virus nog moest losbarsten. Wegtrek is geen logische oorzaak, want de meeste Nederlandse Merels trekken pas weg bij aanhoudende winterkou. Mogelijk wijst het dus op een andere oorzaak dan het virus. In ieder geval lijkt de reproductie nog lang niet op peil met de oude situatie.

Hoopvol

Een toch wat meer genuanceerd beeld spreekt uit dertien inventarisaties waar ik mijn aandeel aan had. Puttend uit de eindrapporten (niet nader gespecificeerd in het overzicht van bronnen) signaleer ik in de laatste zes

jaren per inventarisatiegebied vergeleken met inventarisaties tussen 2000 en 2015: tweemaal teruggang, driemaal ongeveer stabilisatie en tweemaal vooruitgang. Daarop hebben evenwel ook landschappelijke factoren (verbossing, bomenkap, herstel van eerder verwijderde ondergroei en dergelijke) invloed gehad. Dat maakt een goede interpretatie lastig. Voor de meeste gebieden (7 van de 13) zijn de cijfers van voorgaande inventarisaties niet relevant of onduidelijk: de Merels waren niet geteld of de gebiedsgrens-aanduiding (tuinen van aangrenzende woningen al dan niet meegeteld?) was niet duidelijk; geen zicht op veranderingen in begroeiing door kap of andere ingrepen in de landinrichting. Soms waren alleen maar cijfers uit de vorige eeuw beschikbaar. Met die gegevens valt dus moeilijk een trend te bepalen. Wat hoopvol stemt, is dat er sinds 2020 nauwelijks nog besmette Merels zijn aangetroffen. Misschien wordt 2022 wel, naast het 'Jaar van de Merel', het beslissende jaar van herstel voor de 'zanger van tuin en park', met hopelijk betere broedresultaten en overlevingskansen. Ik zie graag uit naar eindelijk, na zes jaren, weer broedende

Merels in mijn volop beschikbare klimop. Ook word ik in 2022 's ochtends graag weer regelmatig gewekt door de lentesang van de 'zwarte zanger met zijn gouden snavel'.

Bronnen

- BirdLife-European-Red-List-of-Birds-2021.pdf
- Boele, A. et al, 2021. Broedvogels in Nederland 2019; Sovon-rapport 2021/02, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- De Vink, C., 2022. Merels meer en minder fortuinlijk, deel 1. De Korhaan 56(1): 16-19
- <https://stats.sovon.nl/stats/soort/11870> soort 11870
- Vogelatlas van Nederland, 2018. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Globale gegevens uit dertien rapporten van geïnventariseerde natuurgebieden op de site van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken (niet nader gespecificeerd).

Vrouwtje Merel | Jeannette Tas

Juvenile Merel | Jeannette Tas

Merel vrouw | Jurriën Uiterwijk

Controle met de hoogwerker op
17 mei 2022 | Dick Jonkers

Het baltzen belooft veel, Eemnes, 23 februari 2022 | Hugo Weenen

Paartje Ooievaars in Eemnes, 23 februari 2022 | Hugo Weenen

Een ooievaarsdrama in de Theetuin Brave Hendrik in Eemnes

Dick A. Jonkers

Al heel wat jaren broedt er jaarlijks een paar Ooievaars in de Theetuin van Eemnes, net over de gemeentegrens van Blaricum. Dit jaar waren de voortekenen gunstig. Drie exemplaren gingen in de nazomer niet op pad voor de gevaarvolle trek soms tot over de Sahara naar hun overwinteringsgebied. Deze vogels maakten de keuze om in de Eempolders te blijven en daar de winter door te komen.

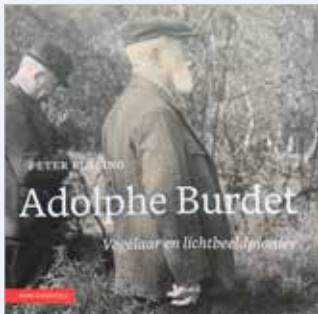
Op 22 februari 2022 zijn twee Ooievaars baltend op het nest gesignaleerd. Dat is vroeg voor Ooievaars. Zij werden verjaagd door een derde Ooievaar. Een ongeringd mannetje? Zou de laatstgenoemde een van de twee exemplaren van het latere broedpaar geweest kunnen zijn? In de loop van maart waren met regelmaat twee Ooievaars aanwezig op het nest. Een van hen droeg bovenaan zijn poot een goed zichtbare zwarte plastic ring. Vroeg in het voorjaar vanaf begin april zag het er naar uit dat er werd gebroed. Het vrouwtje zat vaak in broedhouding plat op het nest, kennelijk op een of meer eieren. Bij succes zou het eerste jong dan rond begin mei geboren moeten worden. Daarna werd reikhalzend uitgekeken naar activiteiten die daarop wezen, maar deze bleven uit. In de eerste week van mei waren er momenten dat het vrouwtje slechts af en toe op het boomnest verbleef. Er werd dan ook niet gevoerd. In die periode is ook geconstateerd dat een vreemde Ooievaar die het nest wilde bezoeken werd verdreven. Degene die deze belager attaqueerde moet het mannetje geweest zijn, want het vrouwtje bleef in broedhouding op het nest zitten. Daarna was het hommeles. Twee andere Ooievaars kwamen geregeld het nest bezoeken en het vrouwtje verdween dan naar de nabijgelegen Eempolder. Op 16 mei kwam het trieste bericht, dat een Ooievaar liggend op het weiland noordelijk van de Theetuin werd aangetroffen. Deze vogel is

opgehaald door de dierenambulance en voor verzorging aangeboden bij het Vogelhospitaal in Naarden, waar de vogel helaas is overleden. Het dier was uitgedroogd en verzwakt. Bij sectie is vastgesteld dat het ergens een botsing mee heeft gehad. Kan verzwakking uiteindelijk tot zijn dood hebben geleid? Of waren het de gevolgen van een gevecht dat plaats heeft gevonden? We zullen het helaas nooit weten, omdat de Ooievaar niet voor onderzoek is aangeboden bij het Dutch Wildlife Health Center in Utrecht. De afstand tussen de ringplek en de vindplek bedroeg hemelsbreed 35 kilometer. De aangetroffen Ooievaar was het mannetje dat zich altijd bij het nest ophield en geringd was met een pootring van het Vogeltrekstation in Wageningen. Hij werd in 2011 als nestjong geringd in Zegveld (U.) en was bijna 11 jaar oud toen hij stierf. De hamvraag was of er nog eieren in het nest lagen en/of er eventueel al jongen waren. Dennis van Kraaij van onderneming 'Motorzaagwerken' uit Blaricum was bereid om gratis hulp te bieden. Samen gingen wij omhoog met zijn hoogwerker om het nest te inspecteren. Het resultaat

was teleurstellend: geen eieren, geen jongen en evenmin overblijfselen daarvan. Rara, hoe kan dat? Het nest was niet ongeschikt. Het bevatte voldoende bruikbaar nestmateriaal. In het nest lagen ook, en dat was bijzonder, kleine harde zwarte stukjes plastic. Ooievaars produceren braakballen, waarin zich onverteerbare delen bevinden van de door hen gevangen prooidieren. Kennelijk waren die plastic deeltjes aangezien voor mestkevers, die in de omliggende hooilanden leven en eveneens zwart zijn. Teleurgesteld daalden wij af. Het is nu begin juni. Nog steeds bezoekt het vrouwtje geregeld het nest en neemt soms de zithouding aan. Zij ziet er smoezelig uit en brengt ook de nacht op het nest door. Verder zijn er frequent twee Ooievaars aanwezig die er 'fris en fruitig' uitzien. Het is voortdurend stuivertje wisselen. Wanneer de twee de plaats innemen van de rechtmatige bezitster, gedragen zij zich als een broedpaar. Een gaat in de zithouding, alsof er gebroed wordt. De ander blijft staan. De tijd zal leren welke ontwikkelingen hier gaan plaatsvinden. Spannend!

Helaas een leeg nest | Dick Jonkers

Adolphe Burdet Vogelaar en lichtbeeldpionier

Peter Bulsing

besproken door **R.G. (Rob) Moolenbeek**

Bulsing, P., 2021. Adolphe Burdet – Vogelaar en lichtbeeldpionier. KNNV uitgeverij i.s.m Heimans en Thijssse Stichting. ISBN 978 90 5011 8491, 96 bladzijden. Prijs € 12,95

Bij de KNNV uitgeverij en in samenwerking met de Heimans en Thijssse Stichting verscheen weer een juweeltje van een boek. Klein maar fijn. Vooral voor de vele fotografen verenigd in de werkgroep Fotografie van onze VWG. Zij leveren voor ons blad De Korhaan elke keer weer prachtige en soms spectaculaire foto's! Om te weten hoe die vogelfotografie begon is dit boek een aanrader. Adolphe Burdet was een Zwitser, geboren in 1860. Als twintiger komt hij in Nederland en trouwt enige tijd later met de vermogende Olga van der Vliet. Daardoor kan hij zich wijden aan zijn hobby, de ornithologie en natuurbescherming. Hij maakt reizen over de hele wereld. Het is zijn vriend Jac. P. Thijssse die hem aanzet zijn hobby te combineren met fotografie. Toen waren dat geen filmrolletjes of digitale camera's maar zware fototoestellen met

lichtgevoelige glazen platen. In navolging van zijn leermeester Paul Steenhuizen, preparateur van Artis, maakt Burdet prachtige series stereoscoopplaten. Hoe hij dat deed en met wat voor apparatuur kunt u allemaal lezen in dit boekje. Veel van zijn gefotografeerde vogels worden afgebeeld en bij leven werden zijn foto's in veel boeken en op tentoonstellingen gebruikt. Niet onvermeld mag blijven dat hij in Nederland de eerste cineast was die vogels op film vastlegde in hun leefomgeving. Lange tijd was hij bestuurslid bij Vogelbescherming en Natuurmonumenten. En mede door zijn [of die van zijn vrouw] financiële bijdrage kon Natuurmonumenten het ons zo bekende en geroemde Naardermeer kopen. Dit boek is niet alleen voor onze fotografen een aanrader, maar voor elke vogelliefhebber.

Kraanvogels in Nederland

Herman Feenstra

besproken door **Dick A. Jonkers**

Feenstra, H., 2021. Kraanvogels in Nederland. Uitgeverij Koninklijke van Gorcum, Assen. ISBN 978-90-23258-87-2. Hardcover, 127 pagina's. Prijs € 25,00

In 1999 vestigde zich in het Fochteloërveen in Drenthe een paartje Kraanvogels. Een uniek gebeuren, want het was al enkele honderden jaren geleden dat zij als broedvogel voorkwamen in ons land. In 2001 was het zover dat in dit natuureservaat een jong werd geboren. Vanaf toen ontstond een kleine kolonie, met als resultaat in 2020 acht broedparen. De vestigingen en de ontwikkelingen van deze interessante soort worden gedetailleerd beschreven. De auteur voerde zijn onderzoek in

de afgelopen decennia niet alleen uit in het hoogveengebied, maar ook in de natte bufferzones en de akkers die daaraan grenzen. De lezer wordt daarvan deelgenoot gemaakt. Hoewel het hele jaar door naar Kraanvogels werd gespeurd, was de aandacht in het voorjaar geconcentreerd op het vaststellen van territoria. Individuele herkenning van de paren speelde daarbij een belangrijke rol. Leuke informatie is, dat de ontwikkeling van de opgroeiende jongen is gevolgd en hun gedrag is beschreven. Om verstoring

te voorkomen werden de nestbezoeken na 2008 gestaakt.

De invloed van natuurlijke vijanden op het broedproces wordt gemeld maar veel bewijs ontbreekt. De menselijke rol in het verleden, met de aantasting van hun leefgebieden, wordt aangestipt.

Hoewel de focus in het boek ligt op het Fochteloërveen, is er elders in Drenthe nog een tweede gebied waar wordt gebroed. Dit is nu ook het geval in zeven andere provincies! De ontwikkelingen en het broedsucces in die andere gebieden

worden summier beschreven. Belangrijke rust- en verzamelplaatsen in ons land en net over de oostgrens worden vermeld.

Er worden suggesties gedaan voor verbeteringen rondom deze gebieden. Het hele werk is zeer kleurrijk door de vele foto's. Een topografische kaart met daarop parkeerterreinen en uitzichtpunten is opgenomen.

Er wordt een pleidooi gehouden om online bewustwording te creëren en hierdoor Kraanvogels beter te beschermen en te behouden.

De Haan, N. & E. van der Kolk 2022. De virtueze vogelzanggids. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen. ISBN 979 90 215 90592, gebonden, 288 bladzijden, prijs € 25,00.

De Virtuoze Vogelzanggids

Stapsgewijs vogelgeluiden leren herkennen voor iedereen

Nico de Haan & Elwin van der Kolk (illustraties)

besproken door Dick A. Jonkers

In 2021 kwam de bestseller 'De gewiekste vogelgids' uit, waarmee vogel liefhebbers aan de hand van hun karakteristieke kleur, vorm, gedrag en leefgebied wordt bijgebracht, hoe ze vogels op naam kunnen brengen. Als vervolg op dit determinatieboek, gericht op het kijken, verscheen dit jaar de hierboven genoemde vogelzanggids van dezelfde auteur en illustrator. Net als bij het vorige werk wordt de gebruiker op het juiste spoor gebracht door een goede toegankelijkheid en een levendig, plastisch taalgebruik. Het hoe en waarom van zingende vogels wordt in het kort aangeduid. De schitterende tekeningen zijn vervaardigd door Erwin van der Kolk. Hij beeldt, wanneer ze goed van elkaar te onderscheiden zijn, het

verenkled van het mannetje of vrouwtje af. In een aantal gevallen worden bij een soort ook vliegende vogels opgenomen. Van circa tweehonderd vogelsoorten zijn geluiden beschikbaar. Niet alleen van zangvogels, maar ook de vocale prestaties van andere groepen, waaronder eenden en uilen. Het is een unieke interactieve gids, tjokvol met QR-codes, die gescand kunnen worden, waarna de vogelgeluiden op een smartphone of tablet te beluisteren zijn. Al op de schutbladen krijgt de gebruiker tips en ook de overige pagina's zijn ermee doordrenkt. Een stappenplan zorgt voor een goede begeleiding. Kortom, wanneer men vogels aan hun geluid wil leren herkennen dan is dit boek een goede leermeester.

d. *Startmees* | Doortje van Dijk

Wat was interessant in de vogelbladen?

Samengevat door Paul Keuning

De DompHoorn jrg. 56(1), maart 2022

Tijdschrift van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden.

Hans Braal schoot met zijn camera in Israël legio vogels. Hille de Bruin fotografeerde leuke actiefoto's van Boerenzwaluwen. Chris Kramer toont namens de nestkastenwerkgroep een steenuilenkast met een intern gangenstelsel, waardoor geen Steenmarter meer bij het nest kan komen.

Limosa jrg. 94(4)

Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Sovon.

Bernard Spaans onderzocht bij Wagejot op Texel, samen met Mardik Leopold en Bob Loos, hoe 'Een kolonie Grote Sterns als magneet werkt voor soortgenoten uit de wijde omgeving'. Hoe maak je onderscheid tussen broeders en bezoekers? Met dagelijkse waarnemingen van 23 maart tot 13 juli, vaak urenlang, werden de Grote Sterns geteld. In totaal werden 689 verschillende Grote Sterns met kleurrijke genoteerd. De verhouding met en zonder kleurrijke is 1 op 70. Met een ingewikkelde berekening werd het aantal op Wagejot broedende Grote Sterns vastgesteld: 12.898 individuen. Daarnaast waren er 35.332 exemplaren, die 'slechts op bezoek' kwamen. Ringaflezing maakte duidelijk dat deze gasten niet alleen uit NW-Europa kwamen, maar dat er contacten zijn met het Middellandse Zeegebied tot aan de Zwarte Zee toe. Henk van der Kooij:

'Nesten tellen in een purperreigerkolonie'. Proefondervindelijk kwam de auteur erachter dat met een drone de tellingen tot praktisch hetzelfde resultaat leidden als het traditioneel baggeren door de moerasbegroeiing. De drone levert wel een enorme tijdsbesparing op. Minne Feenstra en anderen beschrijven een gemengd huwelijk tussen een Grauwe Klauwier en een Roodkopklauwier in de Grote Peel. Rob Lensink constateert in zijn onderzoek naar aankomst en vertrek van de Boerenzwaluw een vervroeging van 10 dagen van beide sinds 1980.

Dezelfde auteur merkt ook verschil op in aankomst op slaapplekken tussen adulte en juveniele Grote Zilverreigers. De jonge vogels hebben meer tijd nodig om te foerageren en gaan dus later op stok. Tenslotte meldt Christiaan Brinkman een opzienbarende vangst van een kikker door een Zanglijster.

De Gierzwaluw jrg. 59(4), jan. 2022

VWG Amsterdam. Door een wisseling van de wacht in de redactie kwam dit laatste nummer 2021 wat vertraagd van de pers. Boeiend om alle waarnemingen van duikers op onder andere het IJmeer te zien. Bij dit overzicht vroeg ik me af of leden van onze Vogelwerkgroep ze ook opgemerkt hebben. Voor het computertijdperk waren de opvallende waarnemingen te vinden in een vaste rubriek in De Korhaan, ik mis dat nu een beetje. Adrie Streefland merkt op dat in de laatste week van november het IJmeer rond de Vijfhoek druk bezocht werd door Parelduikers, een Kuifduiker en een Parelduiker en verder een Roodhalsfuut en een Geoorde Fuut. Wat verder weg zat half december een Roodkeelduiker onder de Amsterdamse Brug, de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal, bij Amsterdam-Oost. Prachtig dat zoveel vogelaars tegenwoordig de apparatuur hebben om dit beeldig vast te leggen. Jacques Grégoire, die in het vorige

nummer nog medeverantwoordelijk was voor de telhistorie van Waterland op het gebied van ganzen, is nu bezig met een voettocht naar de poolcirkel. Aandoenlijk zoals hij een ontmoeting met een groepje Sneeuwgorzen op de Waddendijk in aquarellen vastlegt. Begin februari was hij in de omgeving van Lübeck, waar hij ondanks hagelbuien en natte sneeuw toch oog en oor houdt voor het getrompetter van de Kraanvogels en het waarnemen van de Rode Wouw, een Slechtvalk en alle spechtsoorten.

De Gierzwaluw

Vogels jrg. 42(1), voorjaar 2022

Het blad van Vogelbescherming Nederland staat weer bomvol pakkende vogelreportages. Een greep uit de inhoud: Wapenfeiten van 'Een jaar vogels beschermen'. In de Noordzee is de Bruine Bank beschermd gebied geworden. Er is een rechtszaak aangespannen tegen de uitbreiding van het vliegveld van Lissabon in de Taagmonding. Van belang voor de trekkende Grutto's. Het 'Aanvalsplan Grutto' wordt breed omarmd. Bij de Merel, 'vogel van het jaar', wordt ingegaan op de bijzondere tweetonige zang. Doe mee en houd hun foeragegedrag in de gaten! Verder interessante achtergrondinformatie over Kraanvogels. Dansers van geluk.

De Kruisbek jrg. 65(1)

Vogelwacht Utrecht. Een aansprekend verhaal van Bram Rijksen over onthaasten, gezonde levensstijl. Dit in combinatie met vogels kijken. De auteur kwam erachter

dat met dagelijkse wandelingen in zijn eigen omgeving, het aantal waargenomen vogels aanzienlijk toenam. Zestig tot 70 soorten in één week is makkelijk haalbaar. De groep rond Houten is nu bezig met een wandelend 'Big Year', waarbij de deelnemers het waarnemen van 200 soorten probeert te halen. Bert Geelmuijden schrijft over zijn favoriete soort: de Koereiger. Hij kan zijn hart ophalen met een jaarlijks toenemend aantal. Toon Vernooij vraagt zich af waarom jonge Halsbandparkieten na het eten van esdoornzaden aan het cement van een flatgebouw likken. Dezelfde auteur fotografeerde een Breedbekstrandloper in een bollenveld bij Alkmaar.

Vanellus jrg. 74(1), februari 2022

Verenigingsblad BFVW. De Bond Friese Vogelwachten is 75 jaar en opgericht in 1948. Waar houdt de overkoepelende organisatie van Vogelwachten zich nu mee bezig? Heel actueel: hoe gaan we om met predatie? Bestrijden kan niet zomaar, omdat heel wat predatoren beschermd zijn. Ecoloog Wim Knol poogt de predatiedruk voor de Grutto's te verminderen en wijst op de verwoestende schade door katten in het veld. Een predatie-registratiesysteem is niet alleen bedoeld om de schade in kaart te brengen, maar ook om er wat aan te doen. De Vogelwacht Jistrum ziet met lede ogen aan hoe de Ooievaar huishoudt onder de Grutto-kuikens. Eddy Wymenga doet uit de doeken dat klimaatverandering bij ons, maar ook in de Sahel groot aanpassingsvermogen vraagt van onze trekvogels.

Vanellus jrg. 74(2), maart 2022

Het eerste Kievitsei in Friesland was laat dit jaar, pas op 14 maart bij Workum. Boeiend zijn steeds de reportages in het veld, ditmaal met de blik op de Vogelwacht Langezwaag/Luxwoude e.o. De vooruitzichten zijn niet echt feestelijk

als je de cijfers van de weidevogelstand onder ogen krijgt. Maar Catharinus Post en Ype Bodzinga organiseren een complete dorpsfeestdag op 23 april: het 75-jarig bestaan laat je niet zomaar passeren. Van de broedresultaten in 2021 word je inderdaad niet vrolijk met vijf Grutto pullen en negen jonge Tureluurs. De Kieviten hadden 177 nakomelingen. Verder twee verslagen over De Waddenzee, ons Unesco-werelderfgoed. We staan pal voor de natuur, maar voor een beetje gas en/of aardolie kan je in deze tijd van energiecrisis toch wel begrip opbrengen? En hoeveel daalt de bodem nu van een beetje zoutwinning? Tijd voor duidelijke keuzes vindt Marielies Schelhaas van Unesco, "You can't have your cake and eat it".

De Kieft jrg. 46(1), maart 2022

Blad van de Zaanse Vogelbeschermingswacht. Willem Rol is de nieuwe voorzitter. Hij heeft een brede kijk op de natuur. Vanuit zijn Oostzaner jol observeert hij de planten, dieren en vogels. De samenhang daartussen motiveert hem. Mooi dat vogels kijken niet langer een tijdverdrijf is voor oude mannen, leuk juist dat het steeds meer vrouwen aantrekt. Martien Roos liep een paar jaar achter met het inleveren van zijn gegevens over de Blauwe Reiger aan Sovon. Daarom nu een overzicht van de broedgegevens over de afgelopen zeven jaar in 'De Blauwe Reiger als Zaanse broedvogel'. Els Floris en Kees de Jager zijn van de tellingen en inventarisaties. Een terugblik op 'Watervogels tellen in de Zaanstreek van maar liefst 45 jaar'. Ook memoreren ze het ontstaan van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. In 1943 opgericht om het eieren rapen in de veenweides tegen te gaan. Nieuwe

leden begonnen met een opleiding tot Controleur Vogelwet 1936 plus examen, waarna ze met gezag eierrapers konden bekeuren. Nu zijn ze, bewapend met telgegevens, een onmisbare partner wanneer het gaat om het opstellen van natuurbeschermingsplannen.

	1976-1986	2011-2021
Grauwe Gans	65	16.830
Nijlgans	2	996
Bergeend	76	407
Krakeend	52	1.775
Wilde Eend	6.385	3.129
Grote Zaagbek	137	12
Meerkoet	14.843	3.861

Grote veranderingen in vogelpopulaties in de Zaanstreek

Frans Parmentier telde de weidevogels op het agrarisch beheerde land van de familie Rutte in de polder Westzaan en kwam tot de laagste aantallen ooit. Twee oorzaken: predatie door de Vos en het te natte voorjaar.

d. Vos | Doortje van Dijk

*Middelste Bonte Specht in Rijssen-Holten, Sallandse Heuvelrug,
met streepjes op de flanken, 21 januari 2022 | Yvette Kusters*

Middelste Bonte Specht in het Gooi aangetroffen bij een inventarisatie

Jan Mooij

Bij inventarisaties in het Gooi treffen we regelmatig spechten aan. Verreweg de talrijkste is de Grote Bonte Specht, die overal broedt waar bomen van voldoende dikte aanwezig zijn. Afhankelijk van het terrein zijn ook de Kleine Bonte Specht, de Groene Specht en de Zwarte Specht niet zeldzaam. De Draaihals heeft vroeger wel in kleine aantallen gebroed, maar tegenwoordig is het een zeldzame doortrekker.

Een minder algemene soort die in Nederland voorkomt is de Middelste Bonte Specht. Deze specht laat in de laatste decaden een sterke uitbreiding van zijn areaal zien. Rond de eeuwwisseling bereikte hij daarbij het oosten van ons land. Bij het veldwerk voor de laatste Vogelatlas in de jaren 2013 tot en met 2015 begon de kolonisatie van de Veluwe op gang te komen, maar in het Gooi ontbraken ze nog. Inmiddels broeden er honderden paren in de oostelijke helft van het land. Bij onze

broedvogelinventarisaties konden wij deze soort tot 2020 nog niet vaststellen, al waren er de laatste jaren al wel berichten dat er exemplaren in het Gooi waargenomen werden. Op waarneming.nl vinden we meldingen uit het Crailose Bos en van de landgoederen in 's-Graveland. Bij een inventarisatie (Mooij, 2021) in het voorjaar van 2021 van Schaep & Burgh, Boekesteijn en Bantam werden twee territoria van de Middelste Bonte Specht aangetroffen.

De Middelste Bonte Specht is maar weinig kleiner dan zijn grote neef. Zowel het mannetje als het vrouwtje hebben een rode kruin (maar pas op, dat hebben jonge Grote Bonte Spechten ook!). De kop ziet er anders uit: de snavel is korter en er loopt geen zwarte streep naar de snavelbasis. De zang is typerend, een aantal klagende tonen met een frequentie van ongeveer twee per seconde. De Middelste Bonte Specht roffelt heel zelden. Hij heeft een voorkeur voor oude bossen.

Dit jaar inventariseren we onder andere de landgoederen Gooilust en Eindegooi. Deze gebieden hebben behoorlijke stukken oud bos, dus zijn ze waarschijnlijk geschikt voor de Middelste Bonte Specht. Op Gooilust zijn al waarnemingen gemeld, op Eindegooi nog niet. Het wordt dus spannend of wij ook bij deze inventarisaties de aanwezigheid van deze soort kunnen melden.

Opm. redactie: Ondanks het vaststellen van territoria is een echt broedgeval, al dan niet met uitgevlogen jongen nog niet gemeld. Dus houd uw ogen open en meld ons het eerste broedgeval!

Bron

Mooij, J., 2021. Broedvogels van Schaep en Burgh, Boekesteijn en Bantam 2021. Vogelwerkgroep Het Gooi e.o., Hilversum. Uitgave rapportnummer 303: 1-32.

Middelste Bonte Specht met de karakteristieke streepjes op de buik, Luxemburg | Pixabay Philipp Rassel

De Goudplevier in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

Overvliegende Goudplevieren, Hallum (Fr.), 20 december 2020 | Maarten Buijs

Buiten de broedtijd zien wij in de Eempolders vaak grote groepen Kieviten. Als we deze groepen nader bekijken zien we daartussen nog al eens Goudplevieren (*Pluvialis apricaria*). Als ze rustig tussen de Kieviten zitten vallen ze niet erg op, maar als een aparte grotere groep zijn ze duidelijk veel bruiner dan Kieviten. Ze hebben, ook als ze verspreid tussen de Kieviten voorkomen, de neiging om elkaar bij het opvliegen op te zoeken. Hun manier van vliegen is namelijk heel anders dan bij Kieviten. Als zo'n groep gaat zwenken, is de groep donker of licht, wat komt door het contrast tussen de donkere boven- en de lichte onderkant. Iets vergelijkbaars zie je op grotere schaal bij groepen steltlopers boven de Waddenzee.

De Goudplevier broedt niet meer in Nederland. Alle vogels die wij zien zijn doortrekkers en wintergasten uit Noordoost-Europa. De eerste exemplaren komen meestal in de maand augustus en eind april hebben ze de polders weer verlaten. In figuur 1 is ook te zien dat er meestal hooguit tweehonderd Goudplevieren zijn, maar dat er zo nu en dan veel grotere groepen voorkomen. Dit verklaart ook het grillige gedrag van de aantallen in figuur 2. De aantallen zijn zeer ongelijk verdeeld over de drie telgebieden. In figuur 3 is te zien dat bijna alle Goudplevieren in telgebied Noord worden gezien. Alleen rond het jaar 2000 zagen we wat grotere aantallen in de Oostermeent. In telgebied Zuid worden bijna nooit meer dan enkele tientallen vogels waargenomen. Het

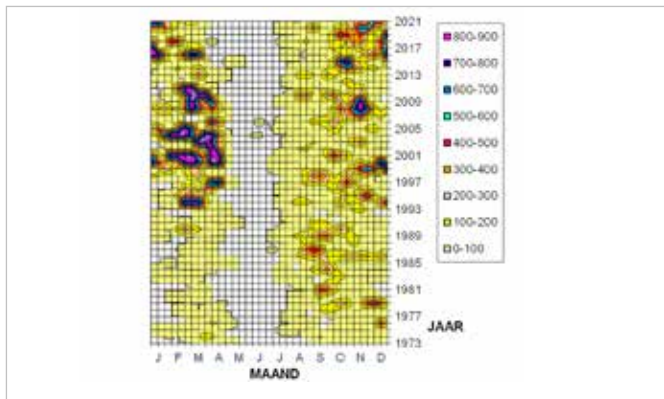
blijkt dat de Goudplevieren weliswaar vaak samen met Kieviten voorkomen, maar dat ze toch duidelijk verschillende voorkeuren hebben. In telgebied Noord komen gemiddeld honderd keer zoveel Goudplevieren voor als in Zuid. Voor de Kievit ligt deze verhouding rond de drie.

Als we figuur 4 bekijken blijkt dat we tot de vroege jaren negentig, in de periode januari tot en met april, nauwelijks Goudplevieren zagen. Daarna namen de aantallen sterk toe, met enorme variaties tussen de jaren. Die variaties hangen samen met de aanwezigheid van grote groepen, in sommige gevallen van duizenden vogels. Tussen de piekjaren lag het niveau veel lager, maar wel duidelijk hoger dan voor 1990. Rond 1990 is in de Eempolders een landinrichting uitgevoerd.

Het lijkt erop dat daardoor het gebruik van dit gebied door Goudplevieren duidelijk veranderde.

Aan het eind van het jaar (september tot en met december) zagen we voor 1990 veel meer Goudplevieren dan in het voorjaar. Dit blijkt ook duidelijk uit figuur 5. De variaties waren wel groot. Na 1990 is er in het najaar een korte afname maar na enkele jaren komen de aantallen weer op het oude niveau. In de loop van de jaren blijken de aantallen wat te stijgen. De pieken zijn in het najaar lager dan in het voorjaar, maar ook de dalen lijken minder diep.

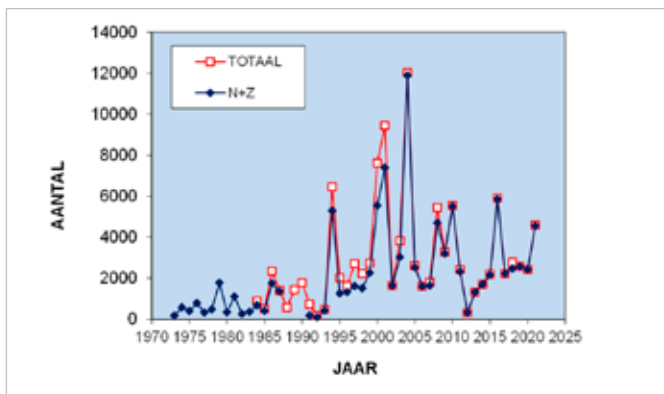
Figuur 6 geeft de maximale aantallen die in een jaar bij één telling zijn waargenomen. Hier is goed te zien hoe sterk de maxima van jaar op jaar kunnen verschillen.

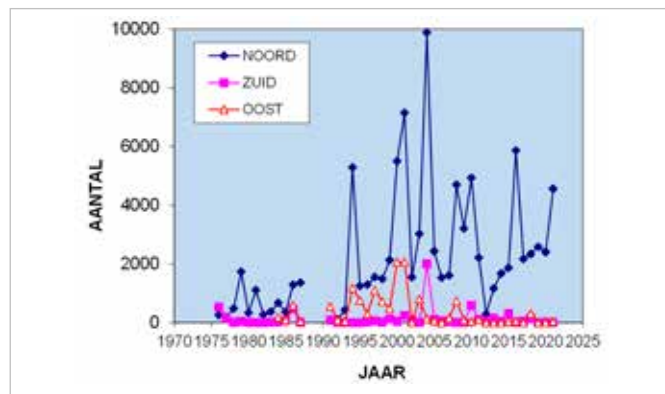
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Goudplevier.

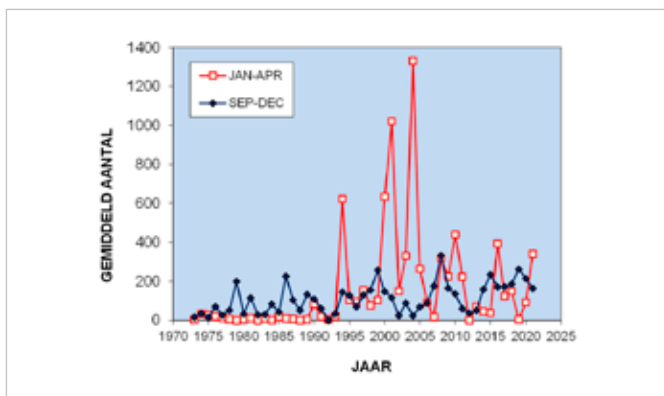
Goudplevier in prachtkleed | Foto Pixabay

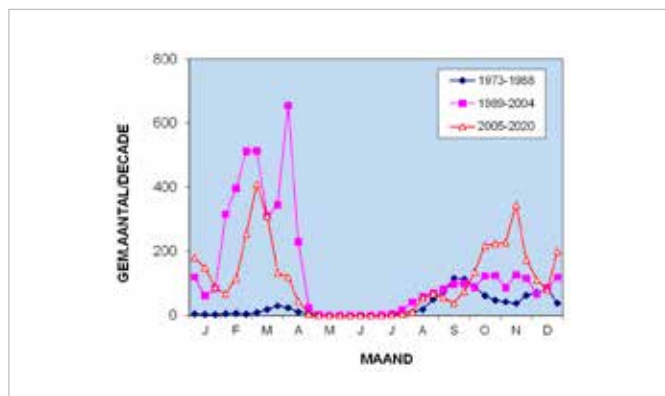
Figuur 2. Totaal aantal getelde Goudplevieren per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oosterschelde, de rode lijn de totale aantallen.

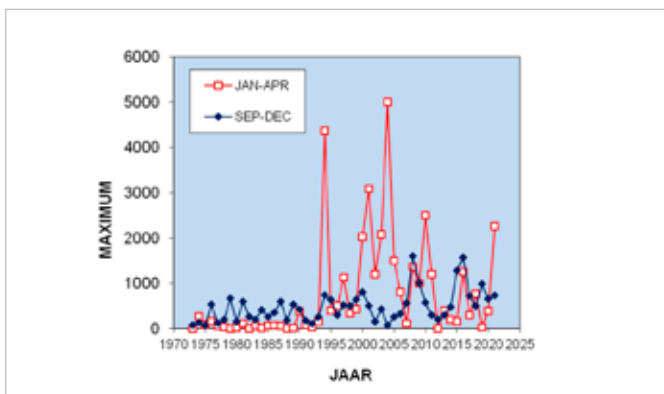
Figuur 3. Totaal aantal Goudplevieren per jaar voor de drie telgebieden.

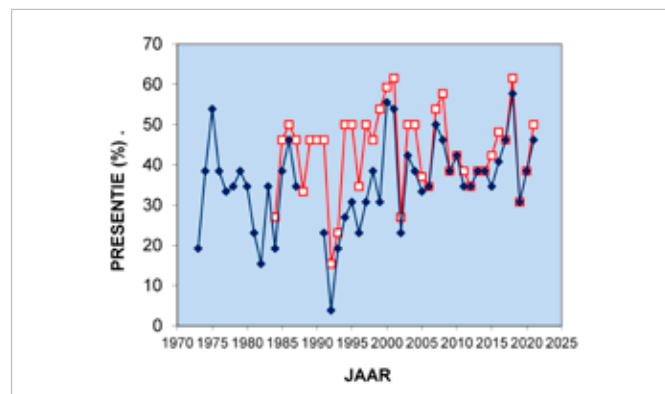
Figuur 4. Gemiddeld aantal Goudplevieren per telling per jaar voor de periodes januari t/m april en september t/m december.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Goudplevieren per decade voor drie periodes van 16 jaar.

Figuur 6. Maximum aantal Goudplevieren in één telling per jaar in de maanden januari tot en met april en september tot en met december.

Figuur 7. De presentie van de Goudplevier per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oosterschelde, de rode lijn de totale presentie.

Goudplevier Eempolder, Vinkenweg Eemdijk, 26 augustus 2021 | Steef de Wijk

Ook zien we hier dat er voor 1990 in het voorjaar bijna nooit grotere aantallen dan honderd exemplaren tijdens één telling werden gezien. Na 1990 waren juist maximale aantallen onder de honderd de uitzondering.

Ook bij de presentie (figuur 7) zien we de invloed van de landinrichting. De presentie is het percentage van de tellingen in een jaar waarbij we Goudplevieren waarnemen. In het oorspronkelijke telgebied (zonder de Oostermeent) is de presentie kort na 1990 heel laag. De Oostermeent zorgt ervoor dat de totale presentie min of meer op peil blijft. Vanaf 2000 wordt het relatieve belang van dit gebied bij de presentie veel kleiner, omdat dan ook daar de aantallen afnemen.

Landelijk nemen de aantallen af, en dan vooral in het binnenland. Dit is met name het geval op grasland. Daarentegen nemen de aantallen in het Waddengebied en de Delta juist toe. De achteruitgang wordt toegeschreven aan intensivering van het boerenbedrijf en vooral verdroging.

Hierdoor worden wormen en andere dieren die in de grond leven minder bereikbaar. Ook de klimaatverandering kan invloed hebben, omdat Goudplevieren daardoor meer noordelijk kunnen overwinteren. Dat betekent dat er minder vogels naar Nederland komen. Er zijn echter volgens de kaart in de laatste Vogelatlas (Sovon, 2018) een aantal natte gebieden waar de aantallen juist zijn toegenomen. Het lijkt er dus op dat de Goudplevieren die nog wel komen, uitwijken naar de gebieden die nog steeds geschikt zijn. Bij die gebieden horen gelukkig ook de Eempolders.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland).
- -Sovon, 2018. Goudplevier *Pluvialis apricaria*. In Sovon Vogelatlas van Nederland, pp. 262-263. Kosmos Uitgevers, Utrecht-Antwerpen.

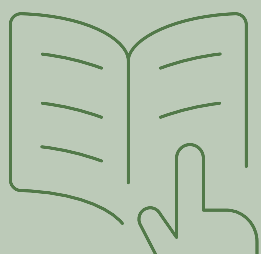

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een eigen kijkhut uitsluitend voor gasten in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe.

Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de Roodborsttapuiten.'

Er is een laadpaal voor elektrische auto's.
Meer informatie op: www.heidehuisje.nl of 06-81525089

PROGRAMMA

Actuele programma-informatie vindt u op de website www.vwggooi.nl.

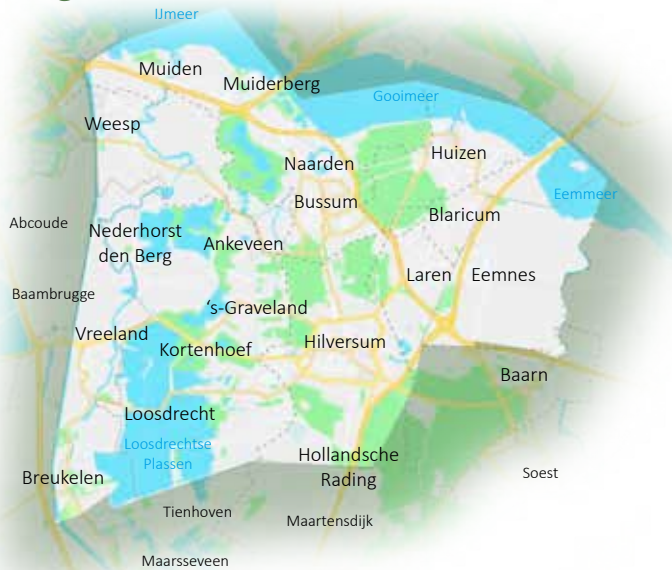
Via de nieuwsbrief maken wij nieuwe activiteiten en wijzigingen bekend.

Aanmelden

Via de volgende knoppen kunt u zich aanmelden als lid of kunt u zich inschrijven voor de nieuwsbrief of de vogelherkenningscursus

Werkgebied

Wijzigingen ledenregister

Selectie van 10-02-2022 t/m 06-06-2022

Nieuwe leden	aantal	14
Geroyeerde leden	aantal	0
Opgezegde leden	aantal	1
Overleden leden	aantal	2
Nieuw en weer vervallen	aantal	1
Totaal	aantal	892

In verband met de wetgeving in het kader van de privacybescherming worden alleen totalen opgenomen.

Contributie en lidmaatschap

- Het lidmaatschap is inclusief ons verenigingsblad De Korhaan.
- De contributie van de Vogelwerkgroep bedraagt minimaal € 20,00 per jaar.
- Leden uit één gezin of samenwonenden kunnen huisgenoot-lid worden. De contributie is dan minimaal € 7,00 per jaar. Je ontvangt dan geen tijdschrift.
- Opzeggen van het lidmaatschap graag vóór 1 november van het lopende kalenderjaar.

Schenken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is als **ANBI** aangemerkt en daardoor zijn uw giften onder voorwaarden aftrekbaar bij de Belastingdienst. Daarnaast kunt u in uw testament een legaat opnemen ten gunste van de VWG. Het is gewenst dit wel met uw notaris te bespreken.

Aanleveren kopij/artikelen De Korhaan

- Kopij/artikelen worden bij voorkeur digitaal aangeleverd in Word (ook tabellen).
- Figuren, foto's en tabellen/grafieken worden afzonderlijk meegestuurd. Onderschriften bevatten figuur-nummer, beschrijving, datum en fotograaf.
- Fotobestanden onbewerkt en in zo hoog mogelijke resolutie (>300 dpi) bij voorkeur via wettransfer aanleveren. Vermeld altijd locatie, datum en fotograaf.
- Bij aangeleverde foto's, plattegronden, figuren etc. gaat de redactie ervan uit dat de schrijver over de copyrights beschikt. Eventuele kosten i.v.m. copyrights (navordering) zijn voor de auteur.
- In de tekst zo nodig een verwijzing (onderschrift) waar de figuur/foto geplaatst moet worden.
- Nederlandse soortnamen beginnen met een hoofdletter, families e.d. met een kleine letter.
- Bij 'Bronnen/literatuur' de auteur, jaartal, titel, tijdschrift/boek met uitgever.
- Boekbesprekingen ca. 300 woorden. Een hoofdartikel maximaal 2500 woorden en zonodig meer in overleg.

Kopij volgend nummer uiterlijk voor: 28 JULI 2022

Kopij kunt u sturen naar:
redactie@vwggooi.nl

Uiterlijk voor de 28ste van de maanden maart (zomernummer), juli (herfstnummer), oktober (winternummer) en december (lentenummer).

In principe bepaalt de datum van binnenkomst bij de redactie de plaatsing in een volgend nummer.

Adressenlijst

Website	https://vwggooi.nl			
Bankrekening	Triodosbank rekeningnummer: NL17 TRIO 0391 1047 99 t.n.v. VWG Het Gooi e.o., Bussum			
Bestuur van de Vogelwerkgroep				
Voorzitter	Piet Spoorenberg	Celebesstraat 36, 3742 DD Baarn	035-5436371	voorzitter@vwggooi.nl
Secretaris	Huib Casander	Vlie 30, 1273 WN Huizen	035-5259131	secretaris@vwggooi.nl
Penningmeester	Niek Wieringa	Zoddeland 12, 1394 KR Nederhorst den Berg	06-48477299	penningmeester@vwggooi.nl
Onderzoek en bescherming	vacature	avifauna@vwggooi.nl		
Ledenactiviteiten	Wouter Rohde	Prof. De Jongstraat 3, 1221 HX Hilversum	06-13708419	excursies@vwggooi.nl
Communicatie	Doortje van Dijk	Siriusstraat 52, 1223 AP Hilversum	06-20595083	communicatie@vwggooi.nl

Nuttige adressen/contactpersonen

Lezingen en contactavonden zijn in de Infoschuur GNR, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug), tenzij anders vermeld.

Vogelherkenningscursus	Francis Bakker	Schuttersweg 81, 1217 PW Hilversum	035-6560067	cursussen@vwggooi.nl
Lezingen	Feiko Prins		035-6217017	lezingen@vwggooi.nl
Promotie en verkoop	Nel Huese	Elzenlaan 40, 1214 KM Hilversum	035-6248716	promotie@vwggooi.nl
Bibliotheek en archief	Paul Keuning		035-5268281	pw.keuning@xs4all.nl
Vogelziekenhuis Naarden	Erik Bruinning	Burg. J. Visserlaan 1, 1411 BR Naarden	035-6945658	beheerder@vogelasiel.nl
Buitenland excursies	Evert Constandse		035-5317565	buitenland@vwggooi.nl
Fotowerkgroep	Hugo Weenen		035-5241123	fotografie@vwggooi.nl
Website	Dirk Prop		06-44734989	webmaster@vwggooi.nl
E-mail nieuwsbrief	VWG aanmelden bij via de website of stuur een mail naar			nieuwsbriefvwg@vwggooi.nl
Vogelwaarnemingen	www.gooi.waarneming.nl			
Ledenadministratie	zie binnenzijde voorblad			
Redactie De Korhaan	zie binnenzijde voorblad			

Het **Dineke Sluijters Vogelfonds** financiert projecten voor vogelbescherming en studie. Zie voor het indienen van projectvoorstellen de toelichting op onze website. De Adviescommissie is per e-mail te bereiken via vogelfonds@vwggooi.nl.

Subgroep Onderzoek en Bescherming

1. Watervogeltelling	vacant			
2. Eempoldertellingen	Jan Mooij		035-5429725	mooij.noorman@planet.nl
3. Weidevogelnestbescherming	Gert Bieshaar/Ger-Jan van Loenen		035-5311002	g.bieshaar1@kpnplanet.nl
4. Zwaluwenonderzoek	Han Westendorp		06-51170036	hanwestendorp@gmail.com
5. Vogelringstation	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
6. Nestkasten			035-5387341	nestkastteam@vwggooi.nl
7. Kerkuilen	Harry de Rooij/Gerard Mijnhout		035-6289470	harryderooij@planet.nl
8. Roofvogels	Harry de Rooij		035-6289470	harryderooij@planet.nl
9. IJsvogels	Jelle Harder		035-6937858	jelleharder@hetnet.nl
10. Broedvogelinventarisaties	Dirk Prop/Piet Spoorenberg		06-44734989	broedvogels@vwggooi.nl

Coördinatieteam Onderzoek en Bescherming: Jan Mooij en Dirk Prop

Voor ongelukken en/of problemen die ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

